

Vesa Ylitolva

RISKIN JA HAASTEEN VETOVOIMA SEIKKAILUTUOTTEISSA

Opinnäytetyö

Kajaanin ammattikorkeakoulu

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Matkailun koulutusohjelma

Syksy 2007

**Kajaanin
ammattikorkeakoulu**

**OPINNÄYTETYÖ
TIIVISTELMÄ**

Koulutusala Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	Koulutusohjelma Matkailun koulutusohjelma
Tekijä(t) Vesa Ylitolva	
Työn nimi Riskin ja haasteen vetovoima seikkailutuotteissa	
Vaihtoehtoiset ammattiopinnot Seikkailukasvatus	Ohjaaja(t) Mikko Keränen
	Toimeksiantaja -
Aika Syksy 2007	Sivumäärä ja liitteet 47+32
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää riskin ja haasteen vetovoimaisuutta ohjelmapalvelualan seikkailutuotteissa. Tutkimuksella saatavan uuden tiedon toivottiin olevan suuntaa antavana neuvona yritysten tuotekehityksessä.</p> <p>Tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen ja tutkimus toteutettiin kyselylomakkeilla talven 2006 – 2007 aikana. Strukturoitu kyselylomake lähetettiin paperiversiona ohjelmapalveluyrityksen asiakkaille ja sähköisenä vastauslinkkinä Suomen kiipeilyliiton jäsenille. Vastaajia tutkimukseen saatiin kaiken kaikkiaan 194 kappaletta, joista miehiä oli 146 ja naisia 48.</p> <p>Tutkimus osoitti, että riskit ja haasteet ovat vetovoimaisia. Nuoret aikuiset pitävät haasteita puoleensa vetävinä. Suurin osa tutkimukseen vastanneista henkilöistä harrastaa lajeja, jotka ovat haasteellisia, joten se voi näkyä tutkimuksen tuloksissa.</p>	
Kieli	Suomi
Asiasanat	Elämys, ohjelmapalvelut, seikkailu, riski, haaste, vetovoima
Säilytyspaikka	☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun Kaktus-tietokanta ☒ Kajaanin ammattikorkeakoulun kirjasto

School Tourism	Degree Programme Tourism
Author(s) Vesa Ylitolva	
Title Attractiveness of Risks and Challenges in Adventure Products	
Optional Professional Studies	Instructor(s) Mikko Keränen
	Commissioned by -
Date Autumn 2007	Total Number of Pages and Appendices 47+32
<p>The objective of the final year paper was to examine the attractiveness of risks and challenges in adventure products and provide programme service companies with the information which would facilitate them in their product development.</p> <p>The research method was quantitative and the study was carried out by using questionnaires during the winter 2006 – 2007. The structured questionnaire was sent as a paper version to 60 customers of programme service companies and as an e-mail questionnaire with an electronic reply link to members of the Finnish Climbing Association. A total of 194 responses were received, 146 of which were sent by men and 48 by women.</p> <p>According to the results of the study, the risks and challenges related with adventure tourism were found attractive. Young adults also found challenges attractive. The results of the study may be influenced by the fact that most of the respondents did the sports that presented challenges.</p>	
Language of Thesis	Finnish
Keywords	Experience, programme services, adventure, risk, challenge, attractiveness
Deposited at	☒ Kaktus Database at University of Applied Sciences Library ☒ Library of University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 SEIKKAILU.....	2
2.1 Seikkailumatkailu.....	3
2.1.1 Seikkailumatkailun tyypit.....	4
2.1.2 Seikkailumatkailu matkailun ohjelmapalveluiden normistossa Monossa.....	7
2.1.3 Seikkailevat ihmiset.....	8
2.2 Extreme-matkailu.....	9
2.3 Seikkailukasvatus.....	10
2.3.1 Elämyspedagogiikka.....	11
2.4 Elämysmatkailu.....	12
2.4.1 Elämyksen elementit.....	14
2.4.2 Kokemuksen tasot.....	15
2.5 Seikkailuprosessi.....	16
3 RISKI ELÄMYKSEN TUOJANA.....	18
3.1 Riskin määritelmä.....	18
3.2 Riskitason määrittäminen.....	19
4 VETOVOIMA	21
4.1 Seikkailun vetovoimatekijät	22
4.1.1 Vuoret ja kallioid	22
4.1.2 Vesi	22
4.1.3 Ilma ja luonto	23
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	
5.1 Tutkimusongelmat/tutkimustehtävä.....	25
5.2 Tutkimusmenetelmä.....	26

5.3 Aineiston hankinta.....	26
5.4 Aineiston analysointi.....	28
5.5 Opinnäytetyön reliabiliteetti ja validiteetti.....	28
6 TUTKIMUSTULOKSET.....	30
6.1 Vastaajien taustatiedot.....	30
6.2 Vastaajien kokemustausta ja riskin/haasteen määrä.....	33
6.3 Vastaajille mieluisat seikkailuolosuhteet.....	39
7 POHDINTA.....	43
LÄHTEET.....	46
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Seikkailullisuus ja elämyksellisyys ovat kasvattaneet merkitystään nykyisin. Niistä on tullut trendikäs ilmiö, jolla haetaan samanaikaisesti uusia kokemuksia, omia rajoja sekä lisää sisältöä elämään. Ihmiset haluavat kokea jotain sellaista, mihin heillä ei ole puitteita tai mahdollisuuksia normaalioloissa. Tarjonta on kasvanut alalla huimaa vauhtia viime vuosikymmeninä, mutta valikoima on pysynyt lähes ennallaan.

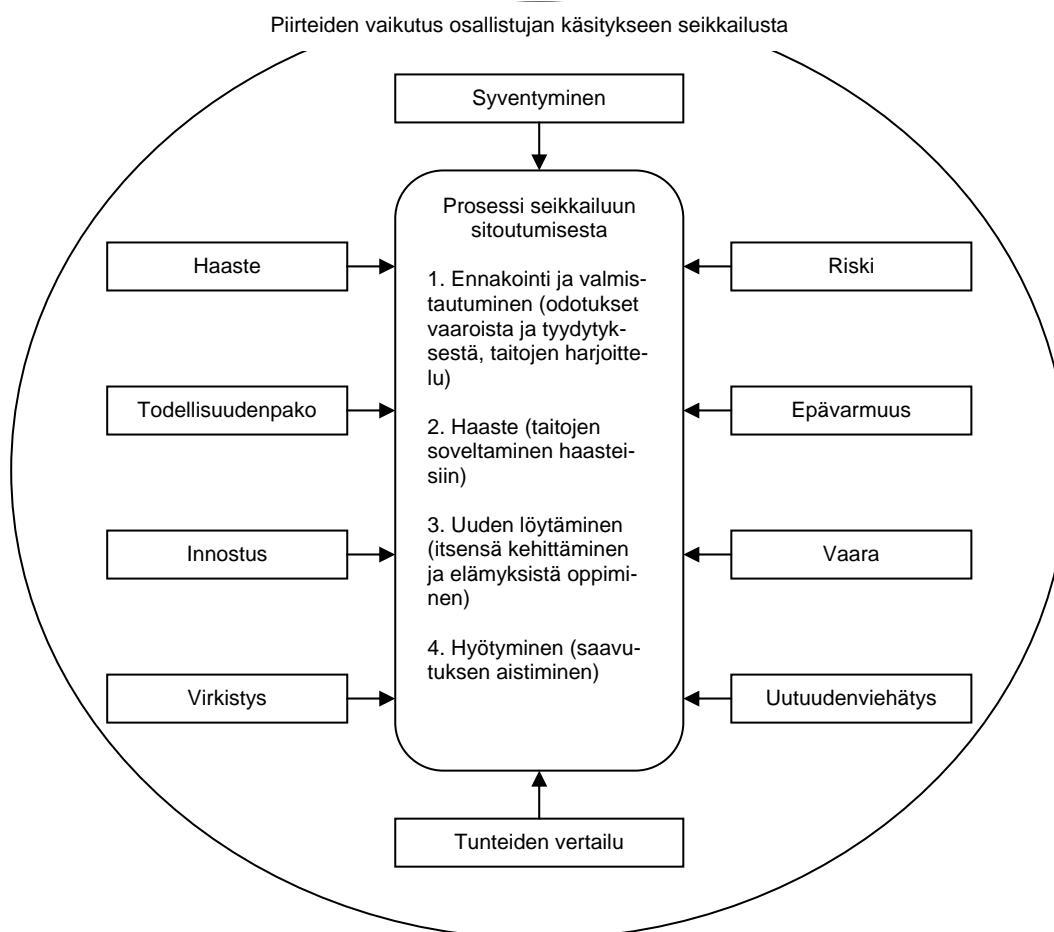
Opinnäytetyön aiheeksi muodostui ajatus seikkailutrendin tarkemmasta tutkimisesta. Tutkimuksella haettiin uutta tietoa nimenomaan riskin ja haasteen merkityksestä seikkailutuotteen valinnassa. Tiedon nähtiin olevan tarpeellinen uusien tuotteiden kehityksessä. Vastaavankaltaista aivan tuoretta tietoa ei ollut saatavilla. Tuotekehitys on yrityksen kasvulle ja elinkaarelle elinehto, jos halutaan pysyä kilpailussa mukana.

Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa tuotteiden käyttäjiltä eli niiltä henkilöiltä, jotka ostavat seikkailutuotteita. Tavoitteeseen kuului mahdollisimman laaja näkemys tulosten yleistettävyyden vuoksi. Tutkittava kohde vaihtui suunnitellusta henkilötoksesta toiseksi. Alun perin tutkittavien tuli olla maksavia ohjelmapalveluyritysten asiakkaita. Tutkittavat henkilöt rajattiin lopulta riskiharrastajiin sekä seikkailutuotteita tarjoavan yrityksen asiakkaisiin. Tulokset ovat kuitenkin käyttökelpoisia joillekin markkinasegmenteille.

Tutkimuksella saatiin 194 vastauksen ansiosta riittävästi tietoa tutkittavaan aiheeseen. Tutkimus toteutettiin talven 2006 – 2007 aikana. Tulokset osoittavat, että kysyntää on, kun tarjontaa monipuolistetaan.

2 SEIKKAILU

Seikkailu on laaja käsite, jonka merkitys vaihtelee eri asiayhteyksissä. Seikkailun merkitys on riippuvainen henkilön ominaisuuksista, ennakkotiedoista, arvomaailmasta ja kokemuksista. Seikkailu juontaa juurensa kauas menneisyyteen, jossa sitä on käytetty muun muassa kasvatuksellisenä tekijänä. Nykyisin seikkailu on kansainvälisesti trendikästä ja joillekin jopa elämänsisältöä tuova lähde. Yleisesti seikkailu voi merkitä arjesta irtautumista, aktiivista toimintaa, omien voimavarojen kokeilemistä, itsensä kehittämistä, voimakkaiden tunteiden kokemista tai sosiaalista kanssakäymistä (kuvio 1).

Kuvio 1. Seikkailuelämys - Prosessi ja ominaisuudet (Swarbrooke, Beard, Leckie, Pomfret. 2003, 15).

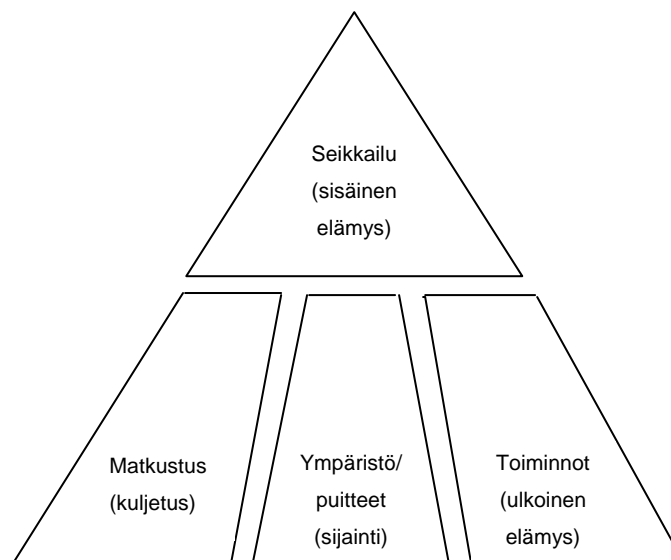
Seikkailu on henkilökohtainen mielikuva, joka perustuu enemmän yksilöllisyyteen ja tuntemuksiin kuin fyysisiin taitoihin. Vertauskuvana voidaan käyttää sanontaa kauneudesta, joka on katsojan silmässä, joten seikkailua voidaan pitää osallistujan mielen ja sydämen tuotoksena. (Swarbrooke ym. 2003, 14.) Swarbrooke ym. (2003, 14–15) tuovat julkaisussaan esille Hopkinsin ja Putnamin vuonna 1993 esittämän väitteen, että seikkailu voi olla yhtäläillä henkinen ilmiö kuin fyysinen haaste.

Seikkailuksi voidaan määritellä lähes kaikki liikunnallinen toiminta, jossa ihmistä ympäröi luonto ja jossa fyysinen kestävyys sekä taitavuus ovat keskeistä. Seikkailun vetovoima perustuu positiivisen tunteen antavaan hetkeen, jossa ihminen toimii aktiivisesti siten, että tiedostamattaan unohtaa hetkellisesti muut ympäröivät asiat. (Degerman & Pohjola 2002, 5.)

2.1 Seikkailumatkailu

Hemmin (2005, 357) mukaan seikkailumatkailu on voimakkaiden elämysten etsimistä hakeutumalla omasta tahdosta jännitystä tuoviin tai vaarallisen tuntuisiin lajeihin, tilanteisiin ja kohteisiin. Yleisesti matkan syynä on kokea jokin aktiivinen laji ulkona, kuten kiipeilylajit tai retkeily. Seikkailumatkailussa jännityksen tuojana on luonto, joka vaikuttaa elementeillään, lämpötiloillaan tai asumattomuudellaan. Seikkailumatkailussa asiakas on perinteisen matkailun passiivisuuden sijaan aktiivinen osallistuja, joka saa aikaan itse elämyksensä taidoillaan ja fyysisellä kouluksella.

Seikkailumatkailun toimintoja tehdään osittain rakennetussa miljöössä, joten sitä ei voida rinnastaa täysin luontomatkailuun. Luontoa voidaan kutsua seikkailumatkailussa lähinnä haasteita tarjoavaksi kulissiksi, jota pyritään valloittamaan. Moni matkailija voi olla aidosti kiinnostunut luonnosta, joten tässä yhteydessä seikkailumatkailu voidaan liittää positiivisessa mielessä luontomatkailuun. (Hemmi 2005, 358–359.)

Kuvio 2. Seikkailumatkailun osatekijät (Swarbrooke ym. 2003, 31).

Seikkailumatkailuun kuuluu matkustamista ja vapaa-ajan aktiviteetteja, joiden toivotaan muodostavan tyydyttäviä seikkailuelämyksiä. Seikkailuelämys korostuu luonnossa ja siihen kuuluu vaihtelevia tunteita, joiden tekijänä tulisi olla jännitys. Niiden tulisi liittyä älyllisiin, henkisiin, fyysisiin tai tunteellisiin riskeihin ja haasteisiin. Väline tai tuote, jolla luodaan puitteet seikkailumatkailu elämykselle, tulisi olla rakennettu perusosista matkailukokemuksessa (kuvio 2). Tällaisia perusosia ovat luonnonpuitteet, keskeiset aktiviteetit ja kuljetukset. Joku tai kaikki edellä mainituista vaikuttavat osaltaan kiihokkeena seikkailulle. (Swarbrooke ym. 2003, 27.)

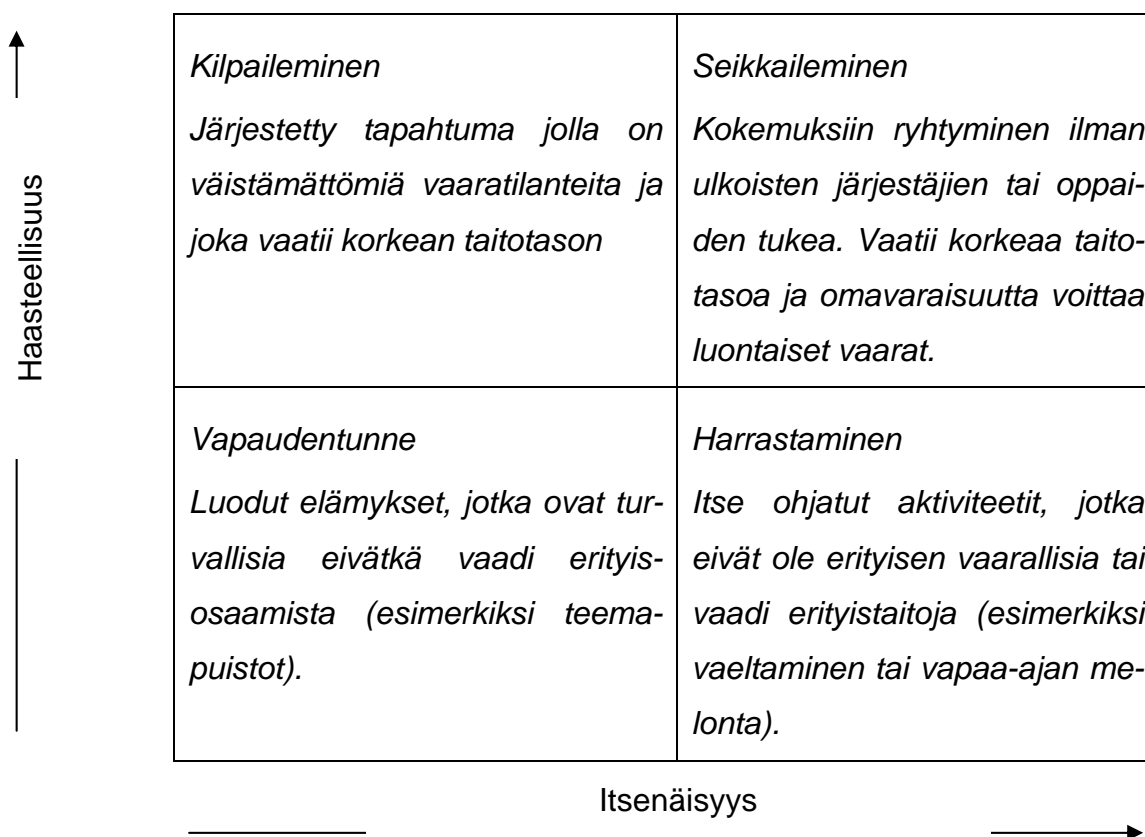
2.1.1 Seikkailumatkailun tyypit

Seikkailumatkailua on karkeasti jaoteltuna kolmea eri tyyppiä: kovaa eli extreme-matkailua, pehmeää seikkailumatkailua ja perinteistä seikkailumatkailua. Swarbrooke ym. (2003, 33) esittelevät Millingtonin ym. vuonna 2001 julkaisemaa teoriaa kovasta ja pehmeästä seikkailumatkailusta seuraavasti: kova seikkailumatkailu edellyttää jonkin verran kokemusta ja osaamista toiminnasta ennen matkailullista kokemusta. Sen sijaan pehmeä seikkailumatkailu ei välttämättä edellytä aikaisempaa kokemusta.

Kova seikkailumatkailu on suppein tyytellyistä, joka kattaa harrastuksen tai niiden yhdistelmän, jonka haasteen tekijänä on luonnonvoimien tai itsensä voittaminen. Seikkailija saa innostusta omien ääripäiden etsimisestä sekä pelon hallitsemisesta. Kovassa seikkailussa seikkailija kokee selkeästi uhkaavan vaaran ja sen tuoman uhan ruumiilliselle terveydelle. Kun seikkailija on päässyt uhan yli ja voittanut pelkonsa, hän tuntee voimakkaan elämyksen. Kovaa seikkailumatkailua voidaan kutsua todella elämysmatkailuksi, jossa psyykinen kestävyys täytyy olla äärimmäisen luja. Kovaan seikkailumatkailuun kuuluvia lajeja ovat muun muassa laskuvarjohyppääminen, off-piste laskettelu hoidettujen rinteiden ulkopuolella ja vuorikiipeily. (Hemmi 2005, 359.)

Pehmeä seikkailumatkailu on yleisemmin luonnossa tapahtuvia harrastuksia ja toimintoja. Pehmeässä seikkailumatkailussa tarkoituksena on oppia uutta tai kokea elämyksiä. Vaarallisuus ei ole kyseisten tuotteiden olennainen asia, mutta tuotteet tuovat siitä huolimatta jännitystä. Pehmeä seikkailumatkailu on suositelumpaa kaupallistettavaksi, sillä sen riskit asiakkaalle ovat hyvin pienet. Pehmeään seikkailumatkailuun kuuluu seikkailijoiden aktiivinen tekeminen, jonka vuoksi hyvän fyysisen peruskunnon on oltava kunnossa. Pehmeän seikkailumatkailun lajit ovat esimerkiksi opastettu koskenlasku, pitkät vaellukset ja suurriistan metsästysmatkat. (Hemmi 2005, 360.)

Perinteisessä seikkailumatkailussa aktiviteetit eivät ole yhtä olennaisia kuin toisissa seikkailutyypeissä. Sen sijaan sosiaalisuus ja ympäristö ovat tärkeitä tekijöitä, joihin päästään varsinaisella matkaamisella ja paikasta toiseen siirtyen. Perinteiseen seikkailumatkailuun kuuluu myös elämyksellinen havainnointi, kuten eläinten seuraaminen. Seikkailijan tavoitteena on mahdollisimman koskemattoman luonnon ja paikallisen kulttuurin näkeminen. Matkojen kohteina ovat vaikeapääsyiset ja eksoottiset maat sekä alueet, kuten Napapiiri, savannit ja Siperia. (Hemmi 2005, 360.)

Kuvio 3. Seikkailun nelikenttä (Swarbrooke ym. 2003, 32).

Seikkailussa voidaan puhua myös niin kutsutusta huippukokemuksesta eli Flowkokemuksesta, jolla tarkoitetaan kokemusta, joka jää ihmisen mieleen loppuiäksi. Rajakokemuksista puhutaan silloin, kun opitaan kokemaan vaikeuksia mahdollisuuksina ja oppimisesta syntyy kohokohtia. Telemäki (2001, 23) kuvaa Csikszentmihalyin vuonna 1987 julkaisemaa flow-kokemusta, jossa henkilö tyypillisesti ylittää rajojaan seuraavasti:

”- valinnanvapaus:flow voi esiintyä vain silloin kun ihmiset kokevat itsensä asioita yhdistävinä ja niistä päättävinä
 - tarkkaavaisuuden keskittyminen, jolloin kaikki muu ja epäolennainen häipyy
 - pätevyyden ja hallinnan kokeminen
 - tietoisuus tavoitteista ja palautteesta
 - toiminnan ja tietoisuuden sulautuminen.
 (Telemäki 2001, 23.)”

Rajakokemuksissa saadaan haastetta, mutta sen myötä tulee myös vastuu. Flow-kokemuksen saavuttaakseen on otettava omakohtainen riski, edellyttäen kuitenkin asiallisen turvallisuuden huomioimista järjestäjältä. Rajakokemukset ovat usein ennalta aavistamattomia hyvin nopeita hetkiä, joita ei ole suunniteltu. (Telemäki 2001, 23.)

2.1.2 Seikkailumatkailu matkailun ohjelmapalveluiden normistossa Monossa

Turvallisen ja laadukkaan ohjelmapalvelun edellytykset seikkailumatkailussa on määritelty matkailun ohjelmapalvelujen normistossa Monossa. Ohjelmapalvelujen käytössä olevien välineiden ja laitteiden on oltava kyseiseen aktiviteettiin soivia ja ennalta hyväksytyjä sekä niiden on läpäistävä kansainväliset lait, asetukset ja muut viralliset vaatimukset. Jotta ohjelmapalvelu voidaan toteuttaa turvallisesti, tarvitaan seikkailuvarusteet, jotka ovat asiakkaan omia tai yrittäjän tarjoamia varusteita ohjelmapalvelun ajaksi. Seikkailuvarusteiksi voidaan katsoa esimerkiksi vaatetus tai erikoisvarusteet tehtävän toteutuksessa. (Verhelä & Lackman 2003, 186.)

Ohjelmapalvelujen normistossa seikkailutuotteet on jaettu kahteen ryhmään, seikkailulajien ohjeistaminen ja opastus sekä toisena välineiden vuokraus ja huolto. Välineiden vuokrauksessa ja huollossa yrittäjä antaa korvausta vastaan asiakkaalle tarvittavia välineitä tai huoltaa asiakkaan omia välineitä. Ohjeistuksessa ja opastuksessa toiminta on konkreettisesti suorittamiseen liittyvää. Matkailutuotteen ohjeistuksessa yrittäjä luovuttaa maksua vastaan asiakkaalle karttoja, reittikuvauksia tai ohjeita harrastamiseen. Opastuksessa tuote sisältää varsinaisen osallistumisen seikkailuun ohjatusti. Opastetussa seikkailussa voidaan järjestää lyhyitä muutaman tunnin seikkailuja, yhden päivän seikkailuja tai useamman päivän kestäviä seikkailupalveluja, joiden sisältö on runsaampi. (Verhelä & Lackman 2003, 186.)

2.1.3 Seikkailevat ihmiset

Seikkailumatkailun laajeneminen lähes kaikkien saataville on synnyttänyt ristiriidan. Ristiriidassa seikkailu sinällään vie henkilön lähemmäksi luontoa ja ymmärrystä, kun yhtäaikaaisesti seikkailevat ihmiset kuluttavat luontoa. Extreme-lajeihin suuntautuva matkailu kohdistuu yleensä syrjäisille ja ekologisesti hauraille alueille. Lajien sisällä syntyneet normit ohjaavat sekä opettavat ihmistä huomioimaan ympäristöä ja luontoa. Kehitys on kulkenut kaksijakoisesti, extreme-lajeja harrastavien ydinjoukko kasvaa, kun samanaikaisesti kulttuurista ymmärtämättömien joukko lisääntyy vielä nopeammin. Edellä mainitusta seuraa vastakkainasettelu harrastajien ja uusien käyttäjien välillä. Lajia harrastava voi tuntea menettävänsä vapauttaan, elleivät seikkailevat turistit omaksu normeja eikä turismin ohjailusta kanneta vastuuta. (Lunnas 2005, 57–58.)

Matkustajien asenteiden ja tarpeiden muuttuessa seikkailumatkailu on lisännyt suosiotaan. Nykyisin matkakohteessa ei enää haluta viettää aikaa makailen vaan lomalle tahdotaan aktiviteetteja ja elämyksiä. Matkailun lisääntyessä kokeneita matkailijoita on myös enemmän, jotka sietävät suurempia riskejä ja ostavat laatua. (Väärälä 1998, 7.)

Yritykset ostavat nykyisin enemmän incentive- eli kannustematkoja, jotka ovat myös kasvattaneet seikkailulomien kysyntää. Yritykset pyrkivät parantamaan ryhmien yhteishenkeä ja ongelmanratkaisutaitoa seikkailuohjelmilla. Seikkailuohjelmat helpottavat vaikutuksillaan arkipäivän tilanteissa työyhteisöissä ja esimerkiksi erityisryhmien sisällä. (Väärälä 1998, 7–8.)

”Vaikeissa luonnonympäristöissä liikkuva yksilömatkailija on usein seikkailu- ja riskimatkailija, joka etsii erikoisia elämyksiä tai ylipäänsä ottaa mittaa itsestään. Sademetsät, napaseudut, syrjäiset vuoristot ja valtameren ulapat ovat hänen silmissään vetovoimaisimpia aluetyyppejä. Matkailijatyypinä tällainen yksilömatkailija on yleensä siis allosentrikko. (Vuoristo 2003, 79.)”

Allosentrikot tekevät itse matkajärjestelynsä, hakevat lomaltaan uusia ja outoja kohteita sekä saavat nautintoa uusista kokemuksista. Heille tyypillistä on myös aktiivinen harrastaminen kohtuullisella ja toisinaan vaatimattomallakin varustuk-

sella sekä palveluilla. Heitä kiinnostaa usein myös vieraat kulttuurit ja ihmiset. Useat tutkimukset osoittavat elämäntyylin ja matkailukäyttäytymisen välillä olevan jotain samaa. (Vuoristo 2003, 42.)

Kovat seikkailumatkailijat ovat yleensä nuoria yhdenhengen talouksia, jotka ansaitsevat työssään hyvin ja ovat fyysisesti terveitä. Kun kovat seikkailijat tulevat vanhempaan ikäluokkaan, he yleensä kiinnostuvat enemmän perinteisemmistä ja pehmeämmistä seikkailulajeista. Seikkailijat ovat hyvin koulutettuja, mutta kiinnostus on laajenemassa myös muihin ryhmiin. Perinteisesti miehet kuluttavat seikkailumatkailussa enemmän, mutta erot ovat huomattavan suuria eri lajien välillä. Fyysiset voimavarat ovat olennaisia tekijöitä lajien sukupuolijakaumassa. (Väärälä 1998, 8.)

2.2 Extreme-matkailu

Ääri rajojen tullessa vastaan seikkailumatkailusta tulee extreme-matkailua. Extreme-matkailussa ihminen koettelee henkilökohtaista sietokykyään fyysisillä ja psyykkisillä ääri rajoilla. Suurimmaksi osaksi aktiviteetit on järjestetty hyvin samantyyppisistä aktiviteeteista kuin seikkailumatkailussa, mutta syrjäisestä sijainnista johtuen, jossa aktiviteetti tapahtuu, ja suurten riskien yhdistyessä aktiviteettiin extreme-matkailu on pienialaista, mutta lupaa ainutlaatuisen yhdistelmän jännitystä. (Grenier 2004, 73.)

Se mikä erottaa seikkailun extreme-matkailusta on, ettei riskejä ole niin pitkälle laskettu suhteessa mahdollisiin loukkaantumisiin niin paljoa kuin mahdollisuutta kuoleman kohtaamiseen. Taitavat saavat jännitystä toiminnastaan haastamalla elämää itsessään tai pikemminkin kuolemaa. (Grenier 2004, 73.)

Marginaalimatkailuksi luettava, nuorempien suosioon noussut eloonjäämismatkailu ja voimakas omien rajojen kokeileminen on selkeästi nähtävillä oleva ilmiö kiihtyvässä trendituotannossa. Omien rajojen kokeileminen ja itsensä tunteminen ovat ensisijaisia motiiveja hakeutuessa villiin luontoon ja rajuihin tempauksiin. Erilaiset vaaravyöhykkeet ovat matkailijoiden vetovoimakohteita. Yleinen mielipi-

de ja paheksuminen eivät ole matkailijalle esteenä vaan antavat lisää kiihoketta. Extreme-tyyppinen seikkailumatkailu on saanut kasvonsa Veikka Gustafssonilta. (Kostiainen ym. 2004, 294–302.)

2.3 Seikkailukasvatus

Telemäki ja Bowles (2001, 9) kirjoittavat Neumanin vuonna 1998 esittämän teorian seikkailukasvatuksesta, jossa seikkailukasvatuksen juurien arvellaan olevan alkuaan Tsekin tasavallassa Comenius-nimisessä henkilössä. Kyseisessä teoriassa oppiminen on alkanut ja päättynyt kokemuksen kautta. Kokemuksellisella oppimisella on tavoiteltu kehittymistä sydämen, kädentaitojen, mielen ja kielen kautta. Viime vuosisadan vaihteessa teollistumisen ja kaupungistumisen myötä ihmiset alkoivat ympäri Eurooppaa nähdä tärkeänä kasvatukseen ulkoilmaa ja luontoa. Niillä uskottiin olevan vaikutusta hyvinvointiin, kuntoon ja kansalaisuuskien yhtenäisyyteen. (Telemäki & Bowles 2001, 9–11.)

Kurt Hahnin kehittämä kasvatustajärjestelmä pyrki vähentämään nuorten haluttomuutta ja heikkoutta ja lisäämään omien vahvuuksien käyttöä ja taipumuksia. Positiivisilla virikkeillä tavoiteltiin vahvaa luonnetta yhteiskuntaluokasta riippumatta. Kasvatuksella pyrittiin kehittämään persoonallisuutta sekä moraalisuutta ja opettamaan selviämistä vaikeammassa olosuhteissa. (Telemäki & Bowles 2001, 17.)

Seikkailukasvatus on tunnettu nykyisellään noin 50 vuotta. Yksi seikkailukasvatuksen määritelmä pitää sitä lähestymistapana, jossa haasteellisten toimintojen kautta nuori kehittyä persoonallisesti, sosiaalisesti ja kasvatuksellisesti, yleensä luonnossa. Seikkailukasvatusta käytetään toimivana välineenä luottamuksen rakentamisessa itseen ja muihin. Seikkailukasvatuksen on todettu kasvattavan itsetuntoa. (Telemäki & Bowles 2001, 24–26.)

Seikkailukasvatusta käytetään esimerkiksi Saksassa kolmella eri tavalla kohdehenkilöiden mukaan. Noin viikon kestäville lyhytohjelmilla haetaan tasapainoa keskittymiskykyyn liiallisen tiedollisen suorittamisen ehkäisemiseksi siten, että

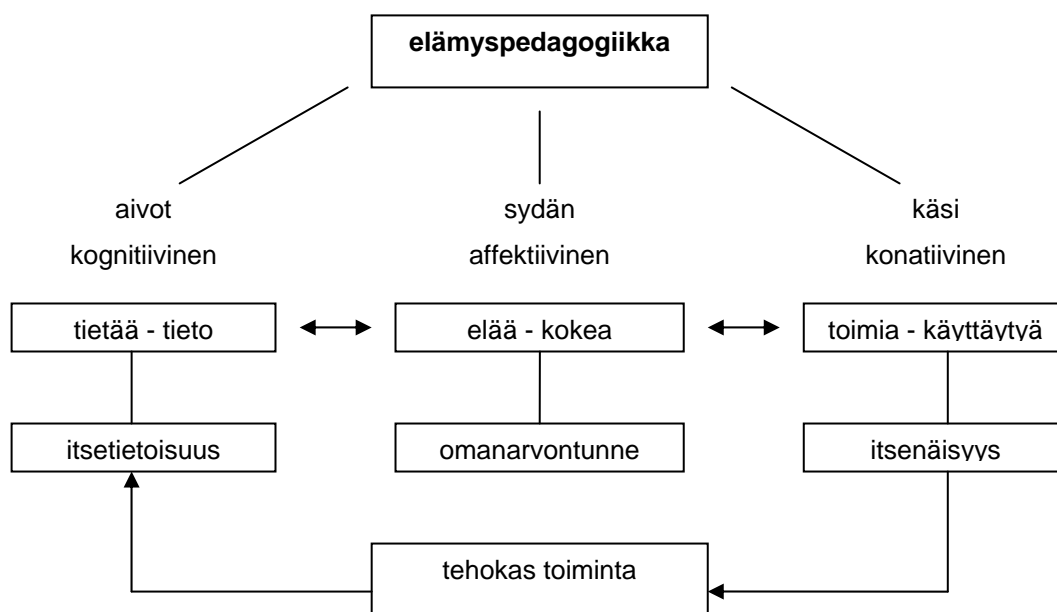
erilaiset haasteet liitetään moraalisiin periaatteisiin osallistujien tehtävissä. Pitkäaikaisissa ohjelmissa kyse on lähinnä vaikeammista tapauksista. Henkilöihin puututaan sosiaalis-kasvatuksellisesti ja saatetaan heidät tilanteisiin, joista ei ole poispääsyä ilman vankilaa. Kolmas seikkailukasvatuksen tapa on yhteisön kehittäminen. Sitä käytetään esimerkiksi erilaisille erityisryhmille. Yhteisön kehittämisessä on tarkoitus luoda seikkailukasvatuksellisia ympäristöjä yksilön kehittymiselle. (Telemäki & Bowles 2001, 28–29.)

2.3.1 Elämyspedagogiikka

Telemäki ja Bowles (2001, 30) esittelevät Gilsdorffin vuonna 1999 julkaisemaa teoriaa, jonka mukaan elämyspedagogiikka tähtää nuoren oman identiteetin löytämiseen, joka luo puitteet mielekkäälle ja tyydyttävälle elämälle. Samanaikaisesti on pyrkimys kasvattaa henkilön itseluottamusta osaamiseensa, omien tunteuksien havaitsemiseen ja hyväksyntään, taitoa voimakkaaseen kokemiseen ja elämän nautintoon, ennakkoluulotonta asennetta kohdata uusia ja vieraita asioita sekä itseluottamusta omien päätelmien ja ratkaisujen oikeellisuudesta. Edellisen voi ytimekkäästi sanoa, että elämyspedagogiikan tarkoitus on saada henkilöistä vahvoja persoonia hankalien tilanteiden myötä. Elämyspedagogiikan olemusta voidaan tarkastella kolmesta eri perspektiivistä.

Elämyspedagogisen ohjelman tarkoituksena on kasvuhakuisessa perspektiivissä saada osanottajien olotila normaalista poikkeavaksi yleensä niin, että heidän annetaan ratkaista vaihtelevia ongelmia oudossa ja vieraassa ympäristössä. Yhtä aikaa luodaan keinotekoisesti tilanne, jossa löydetään vastaus ongelmiin ja saadaan aikaan tuloksia ryhmätoiminnalla. Riskinotolla, hankkiutumalla tuntemattomaan ja ennen kokemattomaan on suora yhteys kasvuun ja oppimiseen. Normaalista poikkeavaan tilanteeseen päästään kolmella ominaisuudella: uutuusarvolla, vaatimuksella ja vakavasti ottamisella. Tehtävien vaikeustaso tulisi voida vaihdella asiakkaan ja tilanteen mukaan. (Telemäki & Bowles 2001, 31.)

Telemäki kuvaa Lehtosen (1998, 20) kirjassa Herrmannin teoriaa (kuvio 4) elämyspedagogiikan osa-alueista ja vaikutuksista seuraavasti:

Kuvio 4. Elämyspedagogiikan vaikutukset (Lehtonen 1998, 20).

2.4 Elämysmatkailu

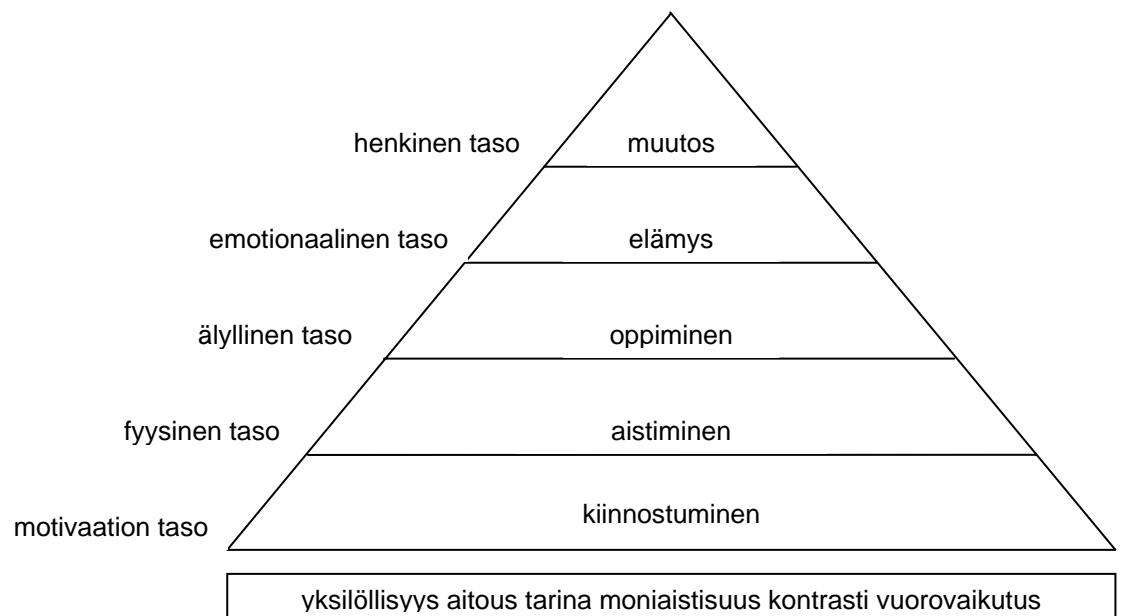
Nykyajan turismissa ovat tulleet esiin elämykset ja elämyshakuisuus niiden laajemman tarjonnan sekä kuluttamisen rakennemuutosten ohessa. Avarakatseisesti ajateltuna *elämysmatkailu on postmodernia yksilöllistä ja joustavaa matkailua vastakohtana modernin ajan passiiviselle massaturismille*. Elämys ja elämyksellisyys suuntautuvat yksilökohtaiseen kokemukseen ja hetkellisyyteen sekä kokonaisuuden kulutuksen nopeatempoisuuteen. Sana elämys tarkoittaa ensisijaisesti ennen kokemattonta. Näin ollen elämysmatkailulla haetaan jotain uutta ja arvaamatonta kokemusta matkailun avulla. (Lunnas 2005, 49.)

Elämysmatkailu voi olla matkustamisen muoto, jossa kaikki matkalla tapahtuva voi kytkeytyä elämysten kokemiseen aina tilanteita ja päämäärää myöten. Elämysten synnyssä lavastus ja järjestäjät vaikuttavat vain rajallisesti. Asiakas kokee lopulta yksilökohtaisesti oman elämyksensä vuorovaikutuksen ja hänen taustatekijöiden kautta, kuten aiemmat kokemukset ja kulttuuri. Matkailuelämystä ei voi varmuudella saada aikaan, mutta niiden syntymistä on mahdollista

edesauttaa palvelukonseptilla, -prosessilla ja -järjestelmällä. Elämys on voimakas, moniaistinen, yksilöllinen ja muistijäljen jättävä kokemus asiakkaalle. (Tarssanen 2005, 7–8.)

Elämystuotteeseen ja elämyksellisyyteen liitetään usein tuotteen elementit ja asiakkaan kokemukset. Elämyskolmion (kuvio 4) avulla voidaan ymmärtää ja analysoida elämyksellisyyttä. Se on kuvaus täydellisestä tuotteesta, jonka jokaisella tasolla kaikki elementit ovat mukana. Elementit ovat kuviossa alhaalla omassa lokerossaan. Elementit vaikuttavat asiakkaan kokemukseen. Elämyksen syntyminen on todennäköisempää sisällyttämällä elementtejä tuotteeseen. (Tarssanen 2005, 8–9.)

Elämyskolmion pystyakselilla on asiakkaan kokemukset vaiheittain niiden synnystä tunnepitoisen elämyksen kautta henkiseen muutokseen (Tarssanen 2005, 12).

Kuvio 5. Elämyskolmio (Tarssanen 2005, 8).

2.4.1 Elämyksen elementit

Yksilöllisyydellä tavoitellaan tuotteeseen sellaisia piirteitä, että täysin samaa tuotetta ei löydy keneltäkään. Yksilöllisyydessä on varottava liiallisuuksin menemisestä, sillä kustannukset voivat nousta tällöin korkeiksi. Yksilöllisyys tarkoittaa yksinkertaistetusti tuotteen tilannejoustoa, sovellusmahdollisuutta ja ensisijaisesti asiakkaan huomioimista. (Tarssanen 2005, 9.)

Aitous on asiakkaan uskomista tuotteeseen. Tuotteen tulee olla aito eikä se saa loukata ketään eettisesti. Tuotteen tulee perustua esimerkiksi paikallisuuteen tai kulttuuriin. Tuotteella ei saa hyötyä aitouden nimissä toisten kustannuksella eikä se saa vääristää alkuperää. (Tarssanen 2005, 9–10.)

Tarina on aitoutteen viittaava perustelu asiakkaalle tuotteen vaiheista eli mitä tehdään ja missä järjestyksessä. Tarinan on oltava ristiriidaton, yhtenäinen ja uskottava, jossa on sopivassa suhteessa fiktiota ja faktaa. Tarina on oltava huolellisesti suunniteltu kohdeyleisölle. Tarinan avulla kokemus on mukaansatempaava ja asiakas saa syyn tuotteen kokemiseen. (Tarssanen 2005, 10–11.)

Moniaistisuudella tarkoitetaan kokonaisvaikutelman kannalta parhaaseen elämykseen pääsemistä. Moniaistisuudessa tuote koetaan tasapainossa mahdollisimman monella aistilla yhtä aikaa. Aistien kautta on päästävä haluttuun teemaan. (Tarssanen 2005, 11.)

Kontrasti on asiakkaan arjesta poikkeavaa erilaisuutta. Asiakkaan kulttuuri ja kansallisuus on huomioitava kontrastissa, sillä elämys ei ole kaikille samanlainen yhdenmukaisella tuotteella. Erilaisuus luo puitteet oman itsensä tutkiskelulle vierassa miljöössä, jolloin arjen rutiinien unohtaminen tuo vapautta näkemyksiin ja kokemuksiin. (Tarssanen 2005, 11.)

Vuorovaikutusta voi olla ryhmän, oppaan ja tuotteen kanssa. Vuorovaikutuksen kautta voidaan tuntea yhteisöllisyyden tunne osana jotakin suurempaa. Yhteisöllisyys antaa tietoisuuden kokemuksen arvokkuudesta ja samalla tunteen johon-

kin ryhmään kuuluvuudesta. Vuorovaikutus on erittäin tärkeää ja ratkaisevassa roolissa onnistuneeseen elämykseen yksilöllisyyden luonnissa. (Tarssanen 2005, 11–12.)

2.4.2 Kokemuksen tasot

Motivaation tasolla asiakas saadaan kiinnostumaan tuotteesta. Asiakas saa tiedon tuotteen olemassaolosta ja hänelle herätetään odotukset, halu ja valmiudet kokemukseen. Tuotteen kaikkien elämyselementtien tulisi olla jo motivaatiota herätettäessä käytössä. (Tarssanen 2005, 12.)

Fyysisessä tasossa asiakas vastaanottaa, kokee, tuntee, havaitsee ja tiedostaa aisteillaan tuotteen. Hyvä tuote antaa asiakkaalle fyysisyydellään miellyttävän ja turvallisen tunteen. Fyysistä tasoa kuvaa tekninen laatu. (Tarssanen 2005, 12–13.)

Älyllisellä tasolla ympäristöstä tulevat aistihavainnot ohjaavat ihmisen toimintaa. Niistä saa myös oppia, ajatuksia, sovellettavaa tietoa sekä mielipiteitä. Älyllinen taso luo myös käsityksen tyytyväisyydestä tuotetta kohtaan. Hyvä tuote voi tarjota myös tiedostettua tai tiedostamatonta uutta tietoa. (Tarssanen 2005, 13.)

Emotionaalisessa tasossa koetaan varsinainen elämys. Mikäli aiemmillä tasoilla on huomioitu elementit hyvin ja ne ovat toimineet moitteetta, on melko varmaa, että elämys ja siitä syntyvät reaktiot ovat nähtävissä. Reaktioiden yksilöllinen hallinta ennalta on vaikeaa. (Tarssanen 2005, 13.)

Henkisellä tasolla jo aiemmin koettu elämys voi viedä pysyviinkin muutoksiin yksilökohtaisesti. Tunteisiin syvästi vaikuttanut elämys voi näkyä esimerkiksi fyysisenä olotilana, mielentilassa tai jopa elämäntapana. Elämys voi tällä tasolla mahdollisesti muuttaa ihmistä, persoonaa, maailmankuvaa tai löytää vaikka uusia voimavaroja. (Tarssanen 2005, 13–14.)

2.5 Seikkailuprosessi

Seikkailussa käytettävät harjoitukset ja menetelmät ovat hyvin kohderyhmäkohtaisia ja tavoitteista sekä säästä riippuvaisia, jonka vuoksi niitä ei voida havainnollistaa kovin yksityiskohtaisesti. Prosessin tuottamien tulosten havaitsemiseksi seikkailun olisi hyvä olla kestoaltaan useampipäiväinen. Seikkailuprosessi vaatii ohjelman tuottajalta paljon aikaa ennakkosuunnitteluun ja ryhmään tutustumiseen. Ennakkosuunnittelussa huomioidaan myös mahdolliset ongelmatilanteet aina ohjaajan pukeutumista myöten. Pukeutumisella voi olla merkittävä vaikutus ryhmän toimintaan ja asennoitumiseen ohjaajaa kohtaan. (Lehtonen 1998, 87–88.)

Onnistunut seikkailuprosessi käynnistyy jo ennen ryhmän kohtaamista. Ennakkotiedotuksella herätetään uteliaisuus, toiveet ennenkokemattomasta ja tunteitten ja ajatusten kohtaamisesta. Tiedottamisessa tärkeää on antaa käsitys erilaisuuden hyväksymisestä ja oikeudesta omana itsenään olemisesta. Saapuminen ja siirtyminen seikkailuprosessiin ovat hyvin merkittävä vaihe, koska silloin rakennetaan perusteet koko seikkailulle, joten siihen pitää kiinnittää huomiota. Siirtymässä häivytetään pelkoja ja ennakkokäsityksiä toisten paremmuudesta. (Lehtonen 1998, 88.)

Ensimmäisen rasiitteen jälkitunnelmia on saatava purkaa ryhmässä keskustellen. Jokainen saa kertoa kokemuksistaan ja saada sekä antaa palautetta. Seuraava vaihe prosessissa tähtää yhteistyön kehittämiseen. Ryhmä saa esittäytyä toisilleen, he joutuvat koskettamaan toisiaan sekä autettavan ja auttajan rooliin. Seikkailun kannalta harjoitteet opettavat ihmisiä tuntemaan toisensa poikkeuksellisella tavalla. Seikkailuprosessissa ohjaajan on oltava joka hetkellä tarkkaavaisena. Ohjaaja myös ratkaisee, kuinka kauan ahdistusta ja fyysistä rasitusta on viisasta jatkaa, jotta ryhmässä ei lamaannuta ja ohjelma säilyy mielenkiintoisena. Seikkailuohjelman tiiviys ja voimakkuus yhdessä toimintojen ja keskustelun kanssa ovat tekijöinä prosessin syvyydelle. Prosessi vaatii tilanneherkkyyttä ja välittömiä muutosvalmiuksia tarpeen vaatiessa. (Lehtonen 1998, 89–90.)

Seikkailuprosessissa siirrytään alun jälkeen voimakkaita elämyksiä sisältävään harjoitukseen. Sillä etsitään keskustelun pohjaksi tunne-elämyksiä. Harjoitus luo mahdollisuuden kokea sellaista, mihin ei oletettu kykyjen riittävän. Ryhmätoiminnan lisäksi on oltava myös yksilösuoritusta. (Lehtonen 1998, 90.)

Purkukeskustelussa keskustellaan omasta sekä muiden suorituksen aiheuttamista tunteista. Purkukeskustelussa käydään läpi jokaisen tuntemukset ja keskustelua jatketaan kunnes myös mahdolliset epämiellyttävät tunteet on purettu ja poistuneet. Seikkailuprosessin ohjaaja ei saa käyttää valtaansa väärin ohjaamalla asiakkaita omien tavoitteiden suuntaan. Prosessissa ihmiset ovat hyvin herkässä tilassa, jossa heille olisi mahdollista antaa ei toivottuja asioita. Turvallisuuden kannalta on hyvä edetä asiakkaiden henkisten ja fyysisten valmiuksien mukaisesti. Henkinen turvallisuus on yhtä tärkeä, joka usein unohdetaan. Ammattitaitoinen ohjaaja kantaa vastuun fyysisestä turvallisuudesta ja hallitsee henkiset prosessit. (Lehtonen 1998, 90–92.)

Muiden ihmisten arviot konkreettisista tilanteista ja harjoitusten jälkeinen avoin mielentila ovat perusteina seikkailuprosessin vaikuttavuudessa, jos osallistuja epäröi aitoutta. Prosessissa voi ilmetä palautteen kautta tiedostamattomiakin asioita. Sen myötä osallistuja muuttaa käsitystä itsestään tiedostamalla moninaisen kyvykkyytensä, josta voi olla apua elämässä selviytymisessä. Seikkailuprosessin loppuun kuuluu rentoutusta ja hyvää oloa nostavia ryhmäharjoitteita. Niillä puretaan jännitteitä suuren kokemuksen jälkeen. (Lehtonen 1998, 92–93.)

3 RISKI ELÄMYKSEN TUOJANA

Seikkailua voidaan kuvata kuudella tekijällä. Yksi kuudesta on koettu riski, joka on keskeinen ydin elämyksessä. Ohjelmapalvelun tuottajalle sopivan riskin asettaminen on erityisen tärkeää, sillä jos riski on asiakkaalle liian ylivoimainen taitoihin verraten, voi elämys olla ahdistava ja vaarallinen. Mikäli riski on hyvin olematon, asiakas tuntee mahdollisesti kyllästymistä tai vastineettomuutta rahoilleensa. Riski on silloin sopiva, kun se ei ole täysin hallinnassa, mutta asiakas tuntee selviävänsä tilanteesta tahdonvoimalla. (Väärälä 1998, 4–5.)

3.1 Riskin määritelmä

Riski liittyy olennaisesti turvallisuuden ja turvattomuuden käsitteisiin, jotka voivat olla sekä ulkoisia että koettuja tiloja tai niiden yhteyksiä toisiinsa. Turvattomuus koetaan henkilökohtaisesti psykologisena ilmiönä. Turvattomuuden tunteen voi nähdä pelkona, huolestuneisuutena sekä tahdosta riippumattomana oireiluna. Turvallisuus on ihmisen peruspyrkimykseen kuuluva tarve, joka luo hyvinvointia. Turvallisuuteen liitetään myös varmuus, vaarattomuus, ennustettavuus ja levollisuus. (Niemelä & Lahikainen 2000, 21–22.)

Turvattomuutta ovat esimerkiksi riski, uhka, vaara ja pelko. Riskin kokeminen muodostuu osatekijöistä, esimerkiksi mahdollisuus havainnoida riskiä, riskin pelottavuus, laajuus ja mahdollisuus hallita ja vähentää sitä. Uhka on epämääräisempi käsite, yleensä tulevaan liittyvä asia, joka tahdotaan ennalta torjua. Vaara on usein silmännähtävä ja aineellisempi ilmiö. Pelko liittyy aina ihmismielen kautta tapahtuviin reaktioihin todellisesta tai kuvitellusta uhasta. (Niemelä & Lahikainen 2000, 23–24.)

Riskille on tyypillistä, että siitä koituu vahinkoa, haittaa, vaaraa tai epämiellyttävyyttä. Riskejä arvioitaessa tarkastellaan niiden todennäköisyyttä, haittaa ja tehdään vertailua. Arviointi on tapauskohtaista, sillä sama riski voi näyttää toisesta lievemältä tai vaarallisemmalta. Riskit voivat koskea esimerkiksi asiantiloja,

aineita ja rakenteita. Riskejä voidaan luokitella niiden vaikutuksen mukaan esimerkiksi terveydellisiin, ekologisiin, taloudellisiin, poliittisiin, sosiaalisiin ja psykologisiin, joita ovat muun muassa menetykset hyvinvoinnissa ja toimintakyvyssä. (Niemelä & Lahikainen 2000, 324.)

3.2 Riskitason määrittäminen

Oikean riskitason löytäminen ei ole yleensä helppoa, sillä asiakkaat tuntevat koetun riskin eri tavoin. Sama tuote voi tuntua toisesta hengenvaaralliselta, kun toinen voi nähdä sen viihteellisenä ja mukavana. Asiakas arvio riskin määrän yleensä mielikuvien ja ennakoasenteiden mukaan. Asiakkaan taitojen ja sietokyvyn kasvaessa on myös riskin tason noustava saman verran, jotta mielenkiinto säilyy ja tuote pysyy vetovoimaisena. (Väärälä 1998, 5.)

Telemäki (2001, 58) esittelee Gairin vuonna 1997 julkaisemaa teoriaa ihmisen ominaisuudesta ainakin yrittää vaikean tai mahdottoman tuntuista asiaa. Olemassa oleva riski voi vaikuttaa myös positiivisesti suoritettaviin toimintoihin, joskus jopa aiheuttaa riippuvuuttakin. Gair on kehittänyt seikkailun turvallisuudesta riskimatriisin, jolla voidaan arvioida mahdollisen onnettomuuden vakavuutta ja todennäköisyyttä. Riskimatriisiin asetetaan harkitusti numeroita riskin painoarvon mukaan. Ennen suoritusta matriisista nähdään, onko riski liian suuri, kun on aiemmin asetettu jokin tietty numeerinen raja, jota ei ylitetä. (Telemäki 2001, 58–59.)

	Vakavuusaste				
	oma apu tai vähäinen ensiapu	ulkopuoli- nen apu/ ohjaaja	ryhmän oma eva- kuointi	evakuointi/ pelastus- toimi	vakava louk- kaantuminen tai kuolema
Todennäköisyys					
varma	4	8	12	16	20
todennäköinen	3	6	9	12	15
mahdollinen	2	4	6	8	10
epätodennäköinen	1	2	3	4	5

Kuvio 6. Riskimatriisi (Telemäki 2001, 59).

Riskin todennäköisyyttä arvioitaessa on myös asetettava mahdolliselle riskille jokin numeerinen arvo sen vakavuudesta riippuen. Ilman näitä toimenpiteitä riskimatriisista ei ole hyötyä. Esimerkiksi mustelmalle voisi antaa arvon 2 kun taas auton alle jäämiselle arvon 20, riippuen mitä asteikkoa matriisissa on käytetty. Kaikki riskit eivät kuitenkaan ole omissa käsissämme ja ennalta arvioitavissa. Esimerkiksi sää, ympäristö tai ryhmän toiminta voivat olla arvaamattomia riskitekijöitä. (Telemäki 2001, 59.)

4 VETOVOIMA

Attraktio on yksinkertaistettuna matkakohde ja vetovoima sen määrite. Ellei attraktiolla ole vetovoimaa, se ei ole attraktio. Jokainen kohde tai tapahtuma, joka vetää puoleensa turisteja vetovoimallaan, on attraktio. Vetovoimatekijät ovat attraktioille vetovoimaisuutta luovia ominaisuuksia, jotka herättävät vierailuhalukkuutta kohteen ulkopuolisissa ihmisissä. Vetovoimatekijät voidaan jakaa myös ydin- ja kehysvetovoimatekijöihin. Ydinvetovoimatekijällä tarkoitetaan kohteen keskeisintä persoonallista sisältöä, joka antaa kohteelle perusteet merkittävän vetovoiman aiheuttamiseen ja on nähtävissä ihmisten mielikuvissa kohteesta. Kehysvetovoimatekijät ovat tärkeitä oheispalveluja ydinvetovoiman aikaansaamiseksi, jotka voivat liittyä esimerkiksi liikkumiseen, ravintoon tai lepäämiseen. (Järviluoma 2006, 97–99.)

Vetovoimatekijän vaikutus ja tehokkuus on yksilöllistä. Vetovoimatekijä voi vetää puoleensa eri ihmisiä eri voimakkuudella. Osalle ihmisistä sama tekijä voi aiheuttaa joko positiivista tai negatiivista vetovoimaa. Yksilön henkilökohtaiset asiat, kuten tausta, persoonallisuus tai elämäntilanne, vaikuttavat vetovoiman laatuun ja määrään. (Paajanen 1994, 127.)

Attraktiot ovat vetovoimatekijöitä, jotka on tuotteistettu jonkin paikan tai alueen mukaan. Attraktiot sitoutuvat yksilöllisesti alueen nähtävyyksiin ja tapahtumiin. Attraktio on matkailukäytössä oleva ominaisuus, joka herättää matkailijassa ennalta aavistamatonta kiinnostusta. Attraktiot jaetaan passiivisiin ja aktiivisiin riippuen asiakkaan osallisuudesta elämyksen kokemisessa, esimerkiksi seuraako asiakas tapahtumaa sivullisena vai tekeekö hän itse fyysisesti jotain konkreettista. Useat attraktiot vanhenevat sellaisenaan ajan kuluessa, joko ajan, olosuhteiden tai sukupolvien muuttuessa. Tällöin kehitetään joko täysin uusia (olemassa olevia, mutta piileviä) tai vanhoista tekijöistä muunneltuja attraktioita. (Vuoristo 2003, 17–18.)

4.1 Seikkailun vetovoimatekijät

4.1.1 Vuoret ja kalliot

Kiipeily on suosituimpia lajeja seikkailumatkailussa, sillä se mahdollistaa jännityksen ja vaarallisten tilanteiden kokemisen, omien taitojen testaamista, voimakkaita elämyksiä sekä upeiden maisemien katselun. Kiipeily on yksinkertainen toteuttaa asiakkaiden kykyjä ja vaatimuksia vastaaviksi. Vuorikiipeilyssä alueen tulee olla laaja ja korkeuseroiltaan suuri, mutta se ei ole teknisesti vaikeaa. Mikäli retki on organisoitu kiitettävästi, niin osallistuja voi olla tavallinen ja hyväkuntoinen aloittelijakin. Kalliokiipeilyssä luonnon puitteet eivät ole niin merkittäviä kuin vuoristossa. Kalliokiipeilyn vaikeutta on yksinkertaisempi säätää kiipeilijän taitojen ja rohkeuden mukaan. Kalliokiipeily on suotuisa laji jännityksen ja vaaran haluisille ihmisille. Vähiten ennakkotaitoja vaativa seikkailulaji kiipeilyssä on köysilaskeutuminen. Se on toteutettavissa lähes paikasta riippumatta: luonnonkallioilta, rakennusten katoilta, silloilta tai esimerkiksi torneista. Köysilaskeutumisen elinkaari saattaa olla lyhyt, sillä sen haasteellisuuden ja vaikeustason vaikutusmahdollisuudet ovat pienet. (Väärälä 1998, 10–12.)

Kiipeilyn ja sen oheismuotojen toteuttaminen edellyttävät erinomaista ammattitaitoa niiden toteuttajalta. Ensiarvoisen merkittävää on huomioida turvallisuusasiat huolellisesti. Moni kiipeilyä tarjoava yrittäjä on itse harrastanut lajia pitkään ja saavuttanut sitä kautta vankan kokemuksen. (Väärälä 1998, 12.)

4.1.2 Vesi

Koskenlaskussa haasteellisuutta ja vaativuutta voidaan säädellä paikan valinnalla ja välineillä. Isot kumiveneet ja –lautat mahdollistavat turvallisen laskun melko hurjissa ja vaarallisissa koskissa. Osallistujalla on mahdollisuus vaikuttaa rooliinsa aktiivisuuden suhteen lautalla. Kajakkimelontaa vaatii enemmän harjoittelua ja siinä osallistuja vastaa itse teoistaan, mutta se on myös palkitsevampaa. Meri ja suuret järvet ovat myös sopiva elementti seikkailutoimintaan. Merimelonnassa aaltojen ja maininkien lisäksi osallistuja näkee tietoisesti ihmisen haavoittuvuu-

den luonnonvoimia vastaan. Onnettomuuksissa pelastaminen vaatii runsaasti aikaa ja sen järjestäminen on hankalampaa. Osallistuja voi tosin kokea pelastustoimet syventävänä kokemuksena, mutta se on ongelma melonnan järjestäjälle. (Väärälä 1998, 13.)

Pinnanalainen maailma on vesiaktiiviteeteissa yksi vetovoimatekijä. Sukeltamisen attraktiot ovat yleensä ulkopuolisia uhkia, kuten isot kalat ja merivirrat sekä omien tai laitteiden rajojen testaamiset. Myös ahtaat ja vaaralliset kohteet sekä talvella jään alla sukeltaminen luovat jännittäviä kokemuksia. Vesistön ympäristö voi luoda myös jännittävän seikkailun tunteen villieläimien tai kulttuurien avulla. Vesi vetovoimatekijänä luo puitteet toteuttaa erilaisia aktiiviteetteja joko moottorin avulla tai ilman. (Väärälä 1998, 14.)

4.1.3 Ilma ja luonto

Ilma on ongelmallisin vetovoimatekijä matkailutoiminnassa suurten riskien vuoksi ja se vaatii ajallisesti pitkän koulutuksen. Riskejä on onnistuttu kuitenkin ottamaan haltuun järjestämällä niin kutsuttuja tandem-versioita, joissa ohjaaja tai kouluttaja on mukana suorituksessa. Ilmassa tapahtuvia seikkailumuotoja ovat muun muassa laskuvarjohyppääminen, varjo- ja riippuliito sekä benjihyppääminen. (Väärälä 1998, 16.)

Järviluoma (2006, 78) kuvaa teoksessaan Ulrichin esittämiä tutkimuksia, joissa rakennetun ympäristön sijaan luonto ja luonnonelementtien maisema aikaansai ihmisissä positiivisia sielun ja ruumiin yhteisvaikutuksia. Edellä mainitut vaikutukset ovat edistäviä tekijöitä stressiä hoidettaessa. Ihmisen tarve virkistäytymiseen luonnossa ei ole kulttuurisidonnainen vaan yleismaailmallinen ilmiö, jolla ei nähdä olevan kytköksiä muodissa olemiseen. Luonnon terapeuttinen ja elvyttävä vaikutus on myös kuntoutukselliselta ja kansanterveydelliseltä kannalta hyödyllinen tekijä luontomatkailla kehitettäessä. (Järviluoma 2006, 83–84.)

Erilaiset luonnonilmiöt voivat olla vetovoimaisia erilaisuudellaan tai vaarallisuudellaan. Pohjoisella sijainnilla on matkailullisesti vetäviä elementtejä kaamos,

revontulet ja kylmä ilma. Ne eivät sisällä yksin mitään seikkailullista, mutta yhdistämällä niihin joitain aktiviteetteja, ne antavat hienoja mahdollisuuksia matkailun kehittämisessä. (Väärälä 1998, 18.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tämän tutkimuksen aihe syntyi omasta ajatuksestani. Aiheelle ei ollut toimeksiantajaa. Tutkimus toteutettiin alusta loppuun saakka ohjaavien opettajien ja tutkimuksen tekijän yhteistyössä. Aikaa tutkimuksen tekemiseen viitekehysi-neen kului kaiken kaikkiaan noin 1,5 vuotta.

5.1 Tutkimusongelmat/tutkimustehtävä

Opinnäytetyön tutkimusongelmana oli selvittää, kuinka merkittäviä riski ja haaste ovat seikkailutuotteissa. Lisäksi haluttiin selvittää, voidaanko kehittää markkinoil-le sellaisia tuotteita, joissa olisi riskejä ja haasteita. Tutkimuksella haettiin lisäksi informaatiota siitä, mitkä ominaisuudet lisäävät tai ovat riskin ja haasteen edelly-tyksiä.

On olemassa mielipiteitä, joiden mukaan ohjelmapalveluiden tuotekehitys on sei-sahnut, mikä vaikutti juuri tämän tutkimusongelman valintaan. Yksi näkemys on myös tuotetarjonnan sisällön vakiintuneisuus ja tavallisuuteen viittaavuus, esimerkiksi moottorikelkkasafarit tai lumikenkäretket. Tutkimuksella haluttiin tie-toa tämänhetkisestä kysynnästä kuluttajien keskuudessa. Elämyksellisyys ja ra-jojen hakeminen ovat nähtävästi lisääntymässä, joten tutkimuksella haluttiin kar-toittaa, kannattaisiko tarjonnan suuntautua tutkittavaan aiheeseen. Luonnollisesti tutkimusongelma liittyy myös tutkijan henkilökohtaisiin intresseihin, joten sitä oli helppo lähteä tutkimaan.

Tutkimuksen tehtävä oli kuvailevalla ja kartoittavalla otteella saada ajankohtaista tietoa nopeasti ilman välikäsiä. Hirsjärven, Remeksen, Sajavaaran (2004, 129–130) mukaan kartoittavan otteen tehtävänä on löytää uusia ja selvittää vähän tunnettuja ilmiöitä. Kuvailevassa otteessa puolestaan dokumentoidaan ilmiöistä keskeisiä ja kiinnostavia piirteitä.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Tutkimus toteutettiin empiirisenä otantatutkimuksena. Kyseinen tutkimusmenetelmä valittiin, jotta tulokset ovat tilastoitavissa ja numeerisessa muodossa. Numeerisuus antaa todennäköisesti paremmin vastauksen tähän tutkimusongelmaan. Tärkeää oli myös tulosten yleistettävyyden suurempaan perusjoukkoon. Tutkimusongelma oli lähtökohdaltaan sellainen, että määrällinen tutkimusmenetelmä laajalla aineistolla kuvaisi paremmin perusjoukon mielipidettä.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa ominaista on, että aineistoa mitataan määrällisesti ja numeerisesti sekä tutkimuksessa on perusjoukko, johon tulokset pätevät siitä rajatun otoksen mukaan. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa käsitteet määritellään, tehdään tilastollinen analysointi aineistosta sekä saatetaan muuttujat eli tutkittavat asiat taulukkomuotoon. (Hirsjärvi ym. 2004, 131.)

5.3 Aineiston hankinta

Tutkimukseen sisältyvä kysely päätettiin toteuttaa heti suunnitteluvaiheen alussa kyselylomakkeella (liite 1). Kyselylomake oli tässä tutkimuksessa luonnollinen vaihtoehto, jolla saatiin nopeasti riittävästi tietoa. Toiseksi tutkijan ei tarvinnut olla läsnä haastattelutilanteissa, mikä sopi paremmin tutkijan aikatauluihin ja antoi aikaa tutkimuksen muuhun työhön.

Otokset otettiin kahdesta erilaisesta joukosta. Toinen joukko harrastaa lajia, joka on lähellä tutkittavaa ongelmaa, kun taas toinen joukko oli ohjelmapalveluyrityksissä maksavina asiakkaina kokeilemassa sellaisia tuotteita, joissa on piirteitä tutkittavaan ongelmaan. Lajeja harrastavien keskuudesta otos päätettiin ottaa kiipeilyä harrastavista Suomen Kiipeilyliiton jäsenseuroista. Aineisto oli helposti hankittavissa kyseisiltä tilastoyksiköiltä eli tutkittavilta ja otos edustaa hyvin sisälöltään perusjoukkoa eli muidenkin vastaavien lajien harrastajia. Ohjelmapalveluyritysten asiakkaista otos valittiin sillä perusteella, että ohjelmapalveluyrityksellä on tuotevalikoimassa tuotteita, jotka sisältävät seikkailullisia piirteitä, haasteita ja

riskin mahdollisuuksia. Ohjelmapalveluyrityksen tarkennuttua Rautavaaran Metsäkartanoksi otos tarkennettiin vielä ohjelmapalveluja käyttäviin asiakkaisiin, sillä yrityksellä on myös muuta tarjontaa valikoimassa. Tämä otos edustaa hyvin koko perusjoukkoa ohjelmapalvelualalla, sillä asiakkaat ovat sattumanvaraisia ja samantyyppisiä kaikissa ohjelmapalveluyrityksissä.

Tutkimussuunnitelma ja sen pohjalta työstetty kyselylomake olivat valmiita joulukuussa 2006 useiden tarkistusten ja korjailujen jälkeen. Kyselylomake muunnettiin myös sähköiseen muotoon Digium Enterprise -ohjelmalla, jolla helpotettiin kahden erilaisen ryhmän vastaamista kyselyyn. Sähköiseen muotoon muuntamisella haettiin kyselyyn myös suurempaa vastausprosenttia. Kyselyt lähetettiin yhtä aikaa molemmille vastaajaryhmille, sähköisenä lomakeversiona Suomen Kiipeilyliiton jäsenille ja paperilomakkeena Rautavaaran Metsäkartanon asiakkaille. Suomen Kiipeilyliiton jäsenseuroilta sähköiset vastaukset tulivat noin puolessatoista kuukaudessa kun taas Metsäkartanon asiakkailta odotettiin paperilomakevastauksia kaksi ja puoli kuukautta. Sähköiset vastaukset tallentuivat automaattisesti tietokoneelle, josta ne saatiin helposti tulostettua. Paperiset lomakkeet lähetettiin ja palautettiin kirjepostina, mutta niiden keräämisen vastaajilta hoitivat Metsäkartanon työntekijät.

Aineiston hankinta osoittautui ennen varsinaista toteutumistaan erittäin hankalaksi. Alkuperäisen suunnitelman mukaan tarkoitus oli saada kaikki vastaukset paperilomakkeilla jonkun ohjelmapalveluyrityksen asiakkailta. Ohjelmapalveluyrityksen valinnassa kriteereinä oli seikkailullisuus ja erilaisuus tuotetarjonnassa. Alkuvuodesta 2006 alkaneiden toistuvien ja lukuisten yhteydenottojen ja etsintöjen jälkeen yritystä ei kuitenkaan ollut, josta aineisto saataisiin hankittua.

Opinnäytetyön tilannekartoituksen myötä aineiston hankinnassa tapahtui käänne syksyllä 2006. Aineiston hankintaan löydettiin keskusteluissa uusia kanavia, jotta tutkimus etenisi sujuvammin. Löydettyjen vastaajien taustat ovat hieman erilaisia kuin alun perin suunniteltujen, joten se voi näkyä tuloksissa. Löydetyt vastaajat osaksi harrastavat ja voivat olla luonteeltaan riskeistä ja haasteista pitäviä. Tulokset eivät välttämättä anna juuri sellaista tietoa kuin alkuperäisellä tutkimussuunnitelmalla haettiin.

5.4 Aineiston analysointi

Tilastollisessa tutkimuksessa analysointia helpottaa suuresti SPSS-ohjelma, jota käytetään yleisimmin, kuten tässäkin tutkimuksessa. Kyselylomakkeilla ja Digium Enterprise -ohjelmalla kerätty aineisto syötettiin SPSS-ohjelmaan, josta saatiin otettua aineistosta monipuolista koottua tietoa. SPSS-ohjelmalla käsitellystä aineistosta otettiin valmiit taulukot sekä kuviot, jotka kirjoitettiin ja piirrettiin lopulliseen muotoon Word-tekstinkäsittelyohjelmalla. Tulokset esitetään prosenttija-kaumin ja grafiikalla. Riippuvuudet tutkittiin Khiin neliötestillä.

Analysoinnissa frekvenssijakaumat otettiin kaikkien kysymysten vastauksista. Ristiintaulukoinneissa sen sijaan keskityttiin vain tutkimusongelman riskiin. Analysointia ei viety ristiintaulukoinneissa liian laajaksi vaan analysoitiin niitä muuttujia, jotka nähtiin hyödyllisimmiksi tiedoiksi käytännössä.

5.5 Opinnäytetyön reliabiliteetti ja validiteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkittavan asian tulosten toistettavuutta siten, että tutkimus ei anna sattumanvaraisia tuloksia. Reliabiliteetti eli luotettavuus on kohdallaan, mikäli sama vastaaja antaa eri tutkimuksissa saman vastauksen. Tutkimuksen validiteetti eli pätevyys ilmaisee tutkimuksen kyvyn mitata sitä, mitä on tarkoitus mitata. Pätevyys voi heikentyä, mikäli tutkija ja vastaaja eivät ymmärrä asioita samalla tavalla, mutta tutkija käsittelee tuloksia omalla ajatusmallillaan. (Hirsjärvi ym. 2004, 216–217.)

Tämän tutkimuksen reliabiliteetti on pyritty saamaan suurella otoskoollla. Suuren otoskoon perusteella tuloksia voidaan yleistää suurempaan perusjoukkoon. Luotettavuutta on lisätty myös oikeanlaisella otoksella perusjoukosta. Otoksessa vastaajilla on lähtökohdiltaan hyvin samankaltaisia arvoja, jotka puolestaan lisäävät vastausten luotettavuutta.

Kyselylomaketta on suunniteltu ja täsmennetty ennen toteutusta huolella, jotta mahdolliset väärinymmärrykset saadaan minimoitua. Tutkimuksen reliabiliteettiä

kiinnitettiin erityistä huomiota myös kyselylomakkeen saatekirjeessä, jossa annettiin selkeät ja hyvät ohjeet vastaajille. Tutkimuksen luotettavuutta lisäsi Metsäkartanossa se, että henkilökunta pyrki jakamaan kyselykaavakkeita ainoastaan ohjelmapalveluja käyttäville asiakkaille.

Tutkimuksen validius toteutuu kohtuullisen hyvin. Kyselylomakkeen kysymykset ovat kattavia ja monipuolisia. Myös taustamuuttujat on selvitetty tarkkaan, jotta tuloksista voidaan nähdä, minkälainen merkitys niillä on tutkittavaan asiaan. Pätevyyttä on pyritty parantamaan tarkistuttamalla kyselylomake usealla eri ihmisellä etukäteen. Jossain määrin tutkimustuloksissa ilmeni siitä huolimatta sanallisia kommentteja kysymysten ymmärrettävyydestä, mutta ilmiö oli vastaajien määrään nähden pieni, joten se ei toivon mukaan vääristä tuloksia.

Validiutta lisättiin antamalla vastaajille osaan kysymyksistä vapaata vastaustilaa omille kommentteille ja ehdotuksille. Vastaustilaa ei rajattu. Tällä menettelyllä saatiin tarkempaa tietoa, joka puoltaa tutkimuksen pätevyyttä. Validius on kohdallaan myös siten, että aineiston hankintaa tehtiin valtakunnallisesti eli vastauksia on saatu kaikilta toivotuilta henkilöiltä. Tutkittavaan asiaan on ollut tarkoitus saada alun perin juuri valtakunnallinen näkemys eli kartoittaa suomalaisten mielipiteitä, jotta aineisto mittaisi sitä mitä on tarkoitus mitata eli kaikkia henkilöitä.

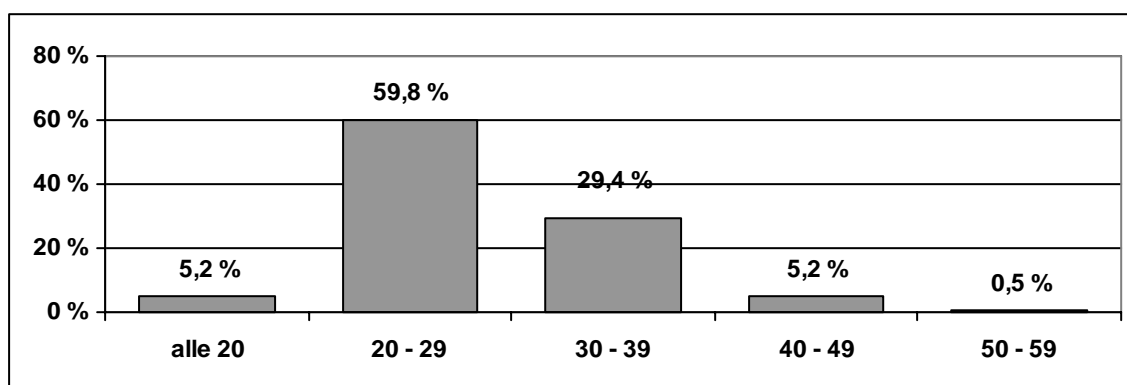
6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeita lähetettiin joulukuussa 2006 yhteensä 60 kappaletta Pohjois-Savon Rautavaarassa sijaitsevaan Metsäkartanoon. Lisäksi kyselylomake lähetettiin samaan aikaan sähköisessä muodossa Suomen Kiipeilyliiton jäsenseuroille. Paperilomakkeista palautui vastauksia 6 kappaletta ja alkuun näytti, ettei sähköisiä vastauksia tule myöskään tarvittavaa määrää. Näin ollen eräältä Kiipeilyliiton jäseneltä tuli vinkki, että kyselyyn ohjaava linkki voidaan lisätä heidän suosimalle keskustelufoorumille internetiin. Kyselyosoite lisättiin foorumille 23. tammi-kuuta 2007 ja osoite poistettiin foorumilta 31.1.2007. Vastauksia tuli lyhyessä ajassa runsaasti. Vastaajia kyselyn päättyessä oli kaikkiaan 194.

6.1 Vastaajien taustatiedot

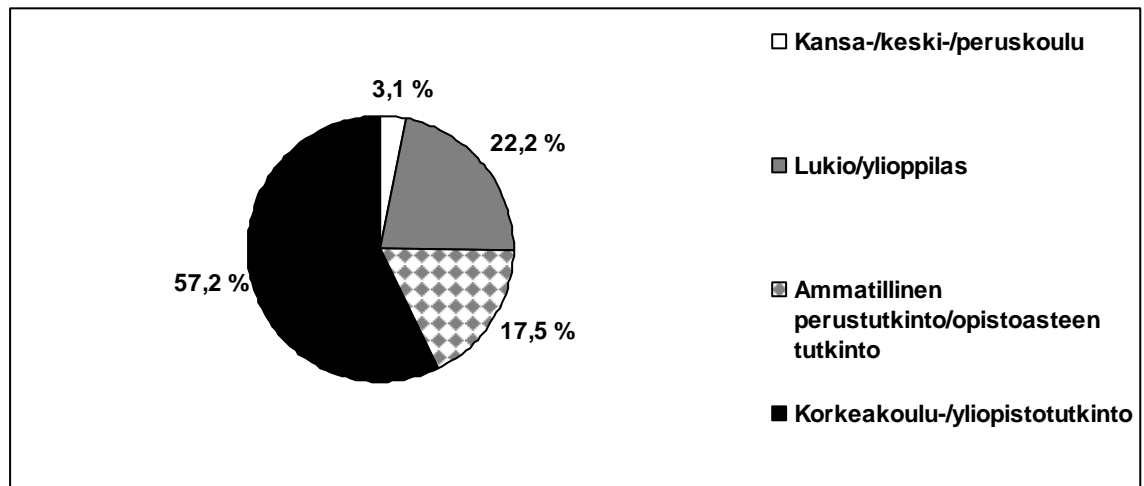
Tutkimuksessa kysyttiin vastaajien taustatietoina sukupuolta, ikää, koulutusta, ammattia, kotilääniä sekä vuosituloja. Yksi vastaaja ei halunnut ilmoittaa vuositulojaan ja yksi vastaaja ei halunnut ilmoittaa asuinlääniään.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä miehiä oli 146 ja naisia 48. Suurin osa vastaajista eli lähes kolme viidestä oli iältään 20 – 29-vuotiaita. Noin kolmannes ilmoitti iäkseen 30 – 39 vuotta. Vain yksi vastaaja oli 50 – 59-vuotias (kuvio 1).

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (n=194)

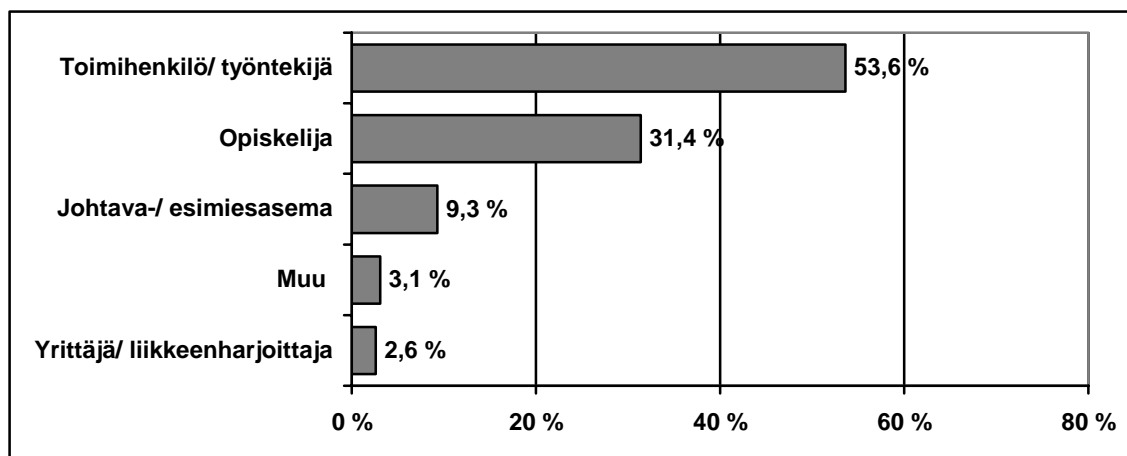
Kyselyyn vastanneista henkilöistä enemmistö oli suorittanut korkeakoulu- tai yliopistotutkinnon, määrän ollessa noin 57 % kaikista vastanneista (kuvio 2). Noin viidennes oli suorittanut lukion tai ylioppilastutkinnon ja lähes samansuuruinen vastaajamäärä ilmoitti suorittaneensa ammatillisen peruskoulutuksen tai opistoasteen tutkinnon. Kansa-, keski- tai peruskoulun käyneitä oli 6 henkilöä.

Kuvio 2. Vastaajien koulutus (n=194)

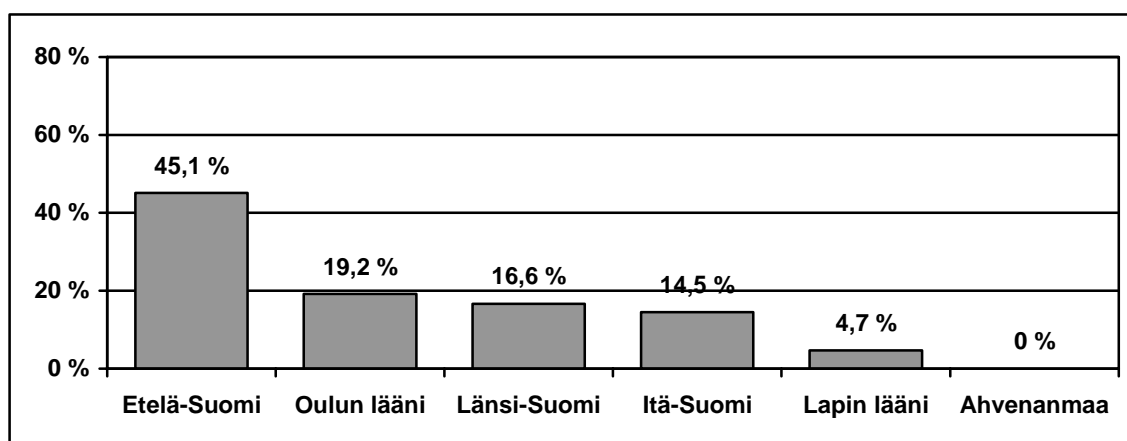
Tutkimukseen vastanneista henkilöistä enemmistö eli lähes 54 % oli ammatissaan työntekijä- tai toimihenkilötasolla (kuvio 3). Opiskelijoiden osuus vastaajista oli merkittävä, noin kolmannes kaikista vastaajista. Noin yksi kymmenestä vastaajasta ilmoitti työskentelevänsä johtavassa tai esimiesasemassa. Yrittäjien ja liikkeenharjoittajien osuus kaikista vastaajista oli suhteellisen pieni eli alle 3 %, mutta he erottuivat hyvin ryhmänä sanallisten kommenttien muodossa.

Kuusi henkilöä oli valinnut vastausvaihtoehdoista ammatikseen muu. Kyselylomakkeen ammattikysymyksessä muu vaihtoehto voi tarkoittaa esimerkiksi eläkeläisiä tai työttömiä, tai eivät muusta syystä kuulu annettujen vaihtoehtojen piiriin. Muu vaihtoehdon valinneet eivät ilmoittaneet ammattiaan tarkemmin.

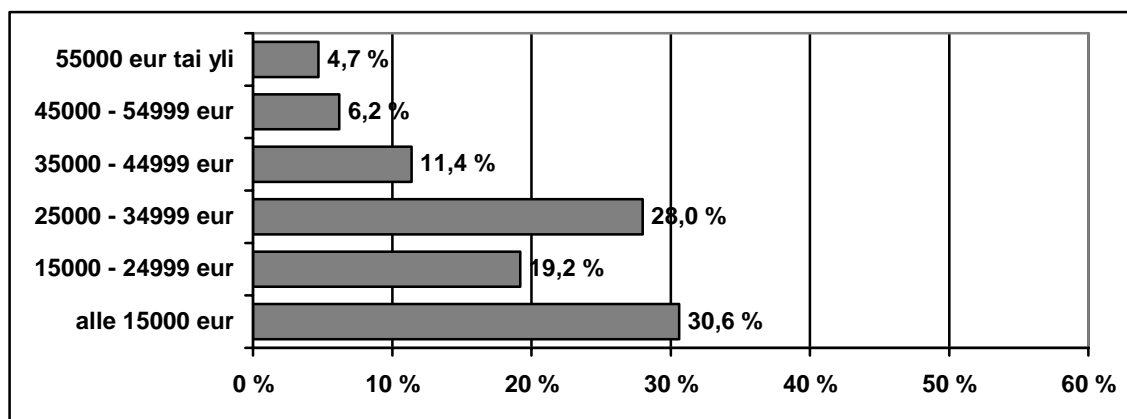
Kuvio 3. Vastaajien ammatti (n=194)

Vastanneet henkilöt olivat ympäri Suomea, mutta selvät ääripäät olivat Lappi pienellä noin viiden prosentin vastaajamäärällä ja Etelä-Suomi runsaalla enemmistöllä ollen noin 45 %. Vastaajien maantieteellinen jakautuminen on mielenkiintoinen vaikka olisi tasaisempaa vertailukelpoisempi tulosten kannalta. Ahvenanmaalta ei ollut yhtään vastaajaa (kuvio 4). Yksi vastaaja ei ilmoittanut asuinlääninään.

Kuvio 4. Vastaajan kotikunnan sijainti lääneittäin (n=193)

Vastaajat olivat jakaantuneet selkeimmin kahteen suureen ryhmään kysyttäessä vuosituloja bruttona (kuvio 5). Selkeimmät tuloryhmät olivat alle 15 000 euroa vuodessa ansaitsevat (31 %) ja 25 000 – 34 999 euroa vuodessa ansaitsevat (28 %). Vastaajien vuosituloista on nähtävissä, että vastaajien ansiot ovat keskimääräisiä Suomen mittakaavassa.

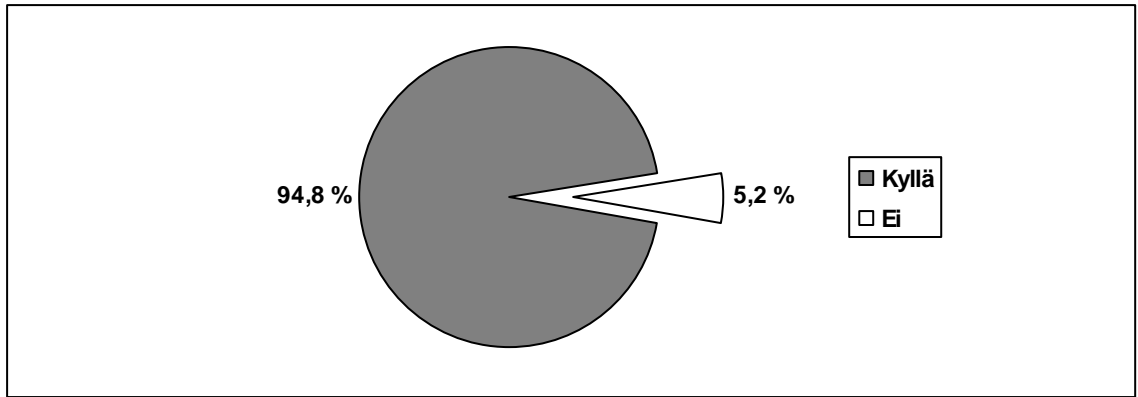

Kuvio 5. Vastaajien vuositulot bruttona (n=193)

6.2 Vastaajien kokemustausta ja riskin/haasteen määrä

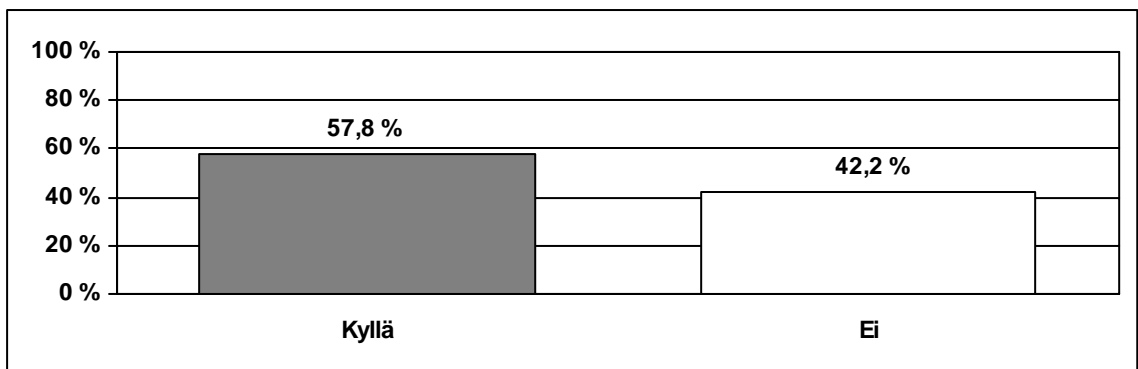
Näissä kysymyksissä vastaajat kertoivat muun muassa kokemus- ja harrastustaustaa, ryhmäkokoja, tuotteen kestoa, ohjausta sekä riskin ja haasteen määrää koskevia asioita tai mielipiteitä.

Suurin osa eli lähes 95 % vastaajista ilmoittivat harrastavansa jotain lajia, joissa he kokevat altistuvansa usein erilaisille fyysisille riskeille (kuvio 6). Riskeillä tarkoitetaan sellaista vakavaa vaaraa tai loukkaantumista, jonka todennäköisyys johtuu ulkoisista tekijöistä.

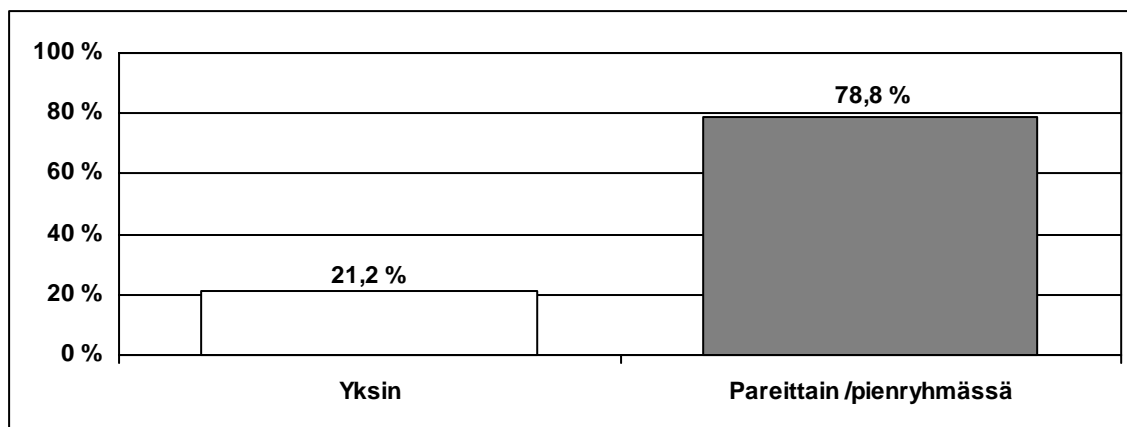
Kuvio 6. Vastaajien altistuminen usein fyysisille riskeille omista harrastuksista (n=194)

Vastaukset olivat melko tasaisia kysyttäessä kokemusta ohjelmapalveluyritysten tuotteista. Noin 58 % vastanneista oli jossain elämänsä vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita ja noin 42 prosentilla vastanneista ei ollut lainkaan kokemuksia tuotteista (kuvio 7). Kaksi vastaajaa ei halunnut ilmoittaa vastausta tähän kysymykseen.

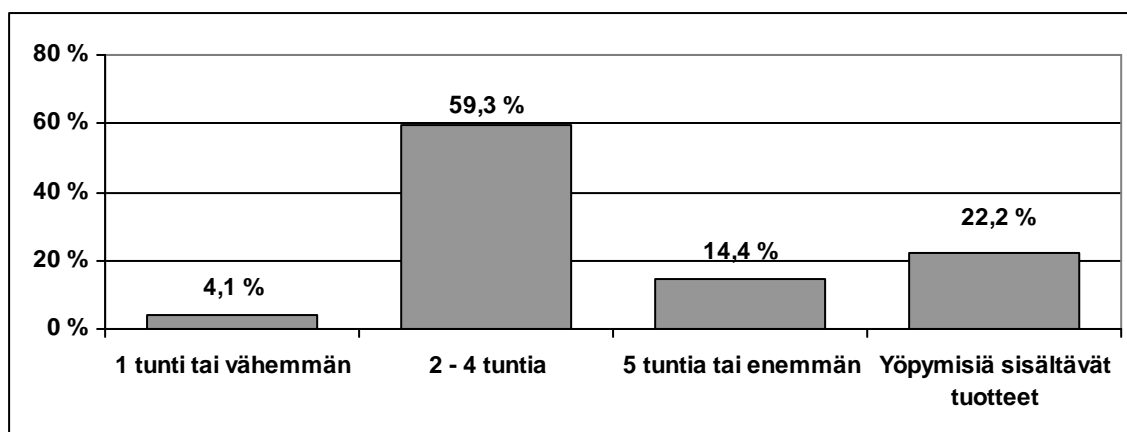
Kuvio 7. Kokemus ohjelmapalveluyritysten tuotteista (n=192)

Vastaajia pyydettiin pohtimaan, kuinka he mieluummin suorittaisivat tehtävän ohjelmapalvelussa. Tulosten mukaan vastaajat haluavat mieluummin tuotteita, joissa saadaan toimia pareittain tai pienessä ryhmässä. Vain noin 21 % vastanneista henkilöistä toimisi yksin tehtävän aikana (kuvio 8). Yksi vastaaja ei halunnut ilmoittaa kantaansa tähän kysymykseen.

Kuvio 8. Toimintatapa suorituksen aikana ohjelmapalvelutuotteissa (n=193)

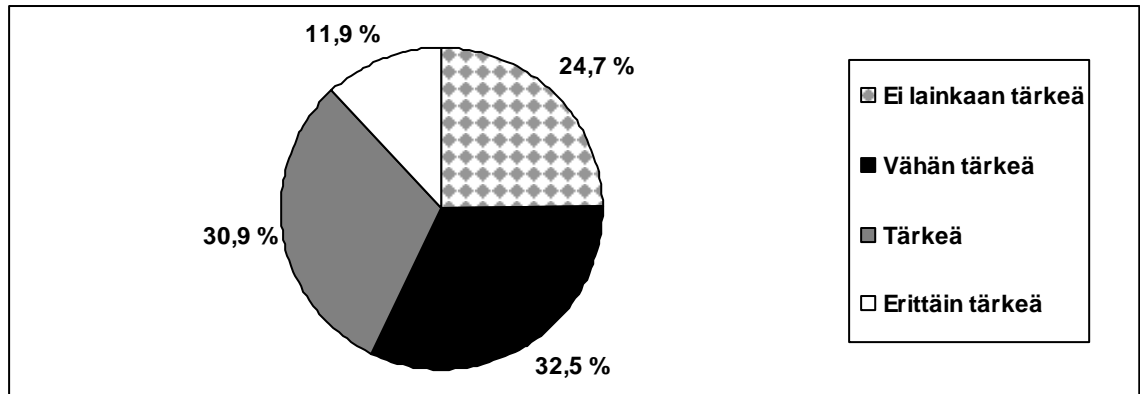
Selvä enemmistö eli noin 59 % vastaajista haluaa ohjelmapalvelutuotteen olevan ajallisesti kestoltaan kahdesta neljään tuntiin (kuvio 9). Tuloksista käy ilmi myös noin viidenneksen kaikista vastaajista haluavan sellaisia tuotteita, joissa yövytään tehtävän aikana. Hyvin lyhytkestoiset tuotteet eivät saaneet kovin suurta kannatusta niiden ollessa kokonaismäärästä noin 4 %.

Kuvio 9. Sopiva ohjelmapalvelutuotteen kesto asiakkaan näkökulmasta (n=194)

Kysymyksessä vastaaja sai arvioida riskin merkitystä valintavaiheessa. Tällä tarkoitetaan tiedossa olevaa riskiä tuotteessa, jota vastaaja on valitsemassa. Vastaajien mielipiteet olivat tasaisesti jakaantuneet siitä, kuinka merkittävä osatekijä

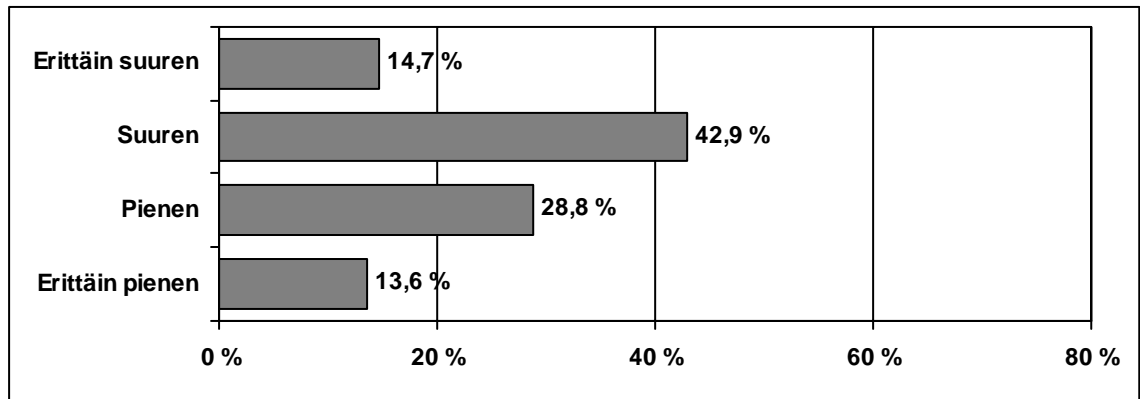
riski on, heidän valitessaan ohjelmapalvelutuotetta. Vastauksista käy ilmi kuitenkin, että lähes puolet (43 %) vastaajista pitää riskin olemassa oloa joko tärkeänä tai erittäin tärkeänä (kuvio 10).

Kuvio 10. Tiedostetun riskin merkitys ohjelmapalvelua valitessa (n=194)

Naisista noin 44 % mielestä riskin merkitys on tärkeä tai erittäin tärkeä. Lähes 38 % naisista pitää riskiä vähän tärkeänä (liite 3). Miesten vastaukset jakaantuivat tasaisemmin annetuissa vaihtoehdoissa. Miehistä yli neljännes (27 %) ei pitänyt riskiä lainkaan tärkeänä, naisilla saman vastauksen ollessa alle viidenneksen (19 %). Tulokset osoittivat, että miesten ja naisten välillä ei ole tilastollisesti merkittävää eroa ($p=0,648$) riskin merkittävyyden suhteen ohjelmapalvelua valitessa. Myöskään iällä ei ollut vaikutusta siihen, kuinka merkittävänä riskiä pidettiin ($p=0,255$). Tässä tarkastelussa ikä oli luokiteltu kahteen luokkaan: alle 30-vuotiaat ja 30-vuotiaat tai sitä vanhemmat.

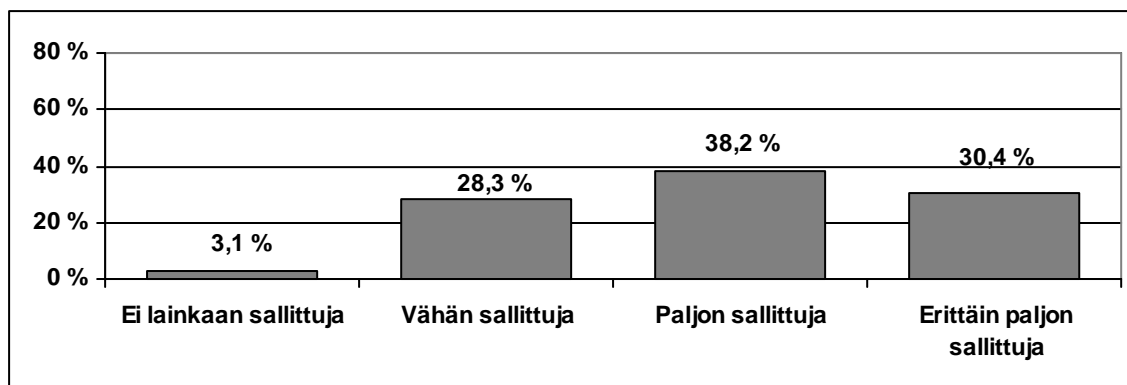
Vastaajien mielestä riski on kiehtova turvallisesti toteutettuna ohjelmapalveluissa. Noin 58 % kaikista vastanneista olisi valmis ottamaan suuria riskejä tai erittäin suuria riskejä (kuvio 11). Kolme vastaajaa ei halunnut vastata tähän kysymykseen.

Kuvio 11. Turvallisen riskin suuruus ohjelmapalveluissa vastaajien mielestä (n=191)

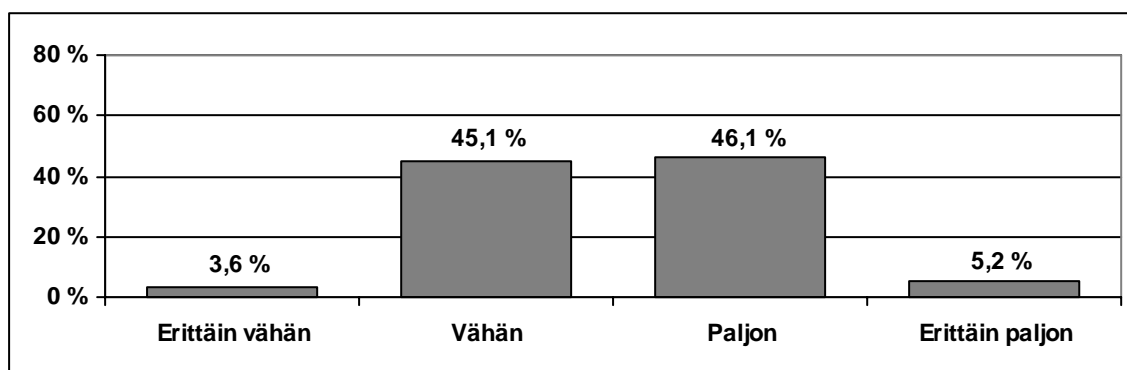
Tutkittaessa erikseen naisten ja miesten vastauksia riskin suuruusluokassa tulokset jakaantuivat naisilla selkeämmin. Tulosten mukaan yli puolet (57 %) naisista on valmiita ottamaan suuren riskin turvallisesti miehillä vastauksen ollen noin 38 % (liite 3). Miehistä 17 % ottaisi erittäin suuren riskin naisilla vastauksen ollen noin 6 %. Riskin suuruudella ei ollut tilastollisesti merkittävää eroa miesten ja naisten välillä ($p=0,066$). Luokitellulla iällä ikäluokkien (alle 30 v ja 30 v tai yli) välillä ei myöskään ollut tilastollisesti merkittävää eroa riskin suuruusvastauksissa ($p=0,864$). Kolme vastaajaa ei antanut mielipidettään kysymykseen.

Vastanneet henkilöt eivät vieroksuisi vähäisiä terveyttä vaarantamattomia ruhjeita seikkailutuotteissa. Suurin osa vastanneista sallisi esimerkiksi mustelman. Vain noin 3 prosenttia vastanneista ei sallisi lainkaan tuotteiden aiheuttamia pieniä jälkiä kehossa (kuvio 12). Kolme vastaajaa ei halunnut kertoa mielipidettään tähän kysymykseen.

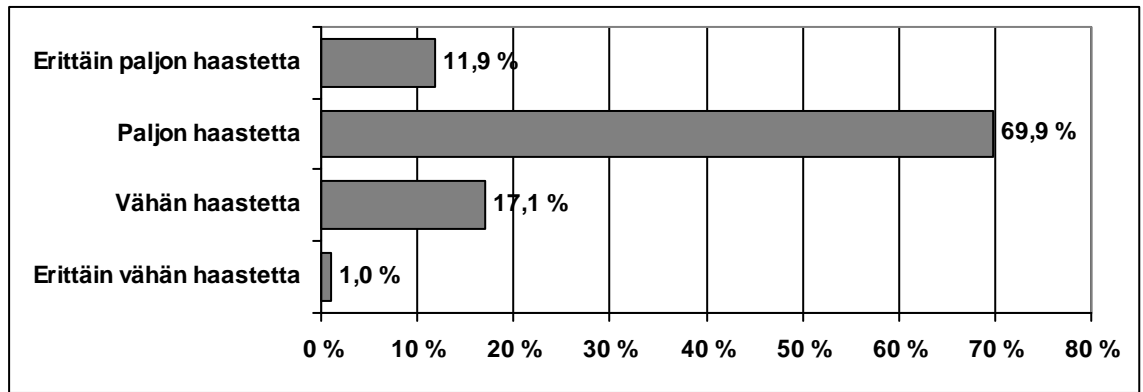
Kuvio 12. Seikkailutuotteissa sallitut vähäiset terveyttä vaarantamattomat ruhjeet vastaajien näkökulmasta (n=191)

Tulokset eivät anna yksiselitteistä vastausta kysyttäessä ohjauksen tarpeellisuutta haasteellisen tehtävän aikana. Vastanneet henkilöt jakaantuivat enimmäkseen kahteen ryhmään siten, että noin puolet halusi ohjausta paljon ja noin puolet ohjausta vähän (kuvio 13). Yksi vastaaja ei ilmoittanut vastausta kysymykseen.

Kuvio 13. Ohjauksen määrän tarpeellisuus vastaajien mielestä haasteellisessa tehtävässä (n=193)

Suurin osa eli noin 82 % kaikista vastanneista henkilöistä haluaisi paljon tai erittäin paljon haastetta ohjelmapalvelutuotteista (kuvio 14). Haasteellisuuden määrä näyttää olevan merkityksellinen, sillä 1 % vastanneista henkilöistä haluaisi haastetta olevan erittäin vähän. Yksi vastaaja ei halunnut kertoa mielipidettään kysymykseen.

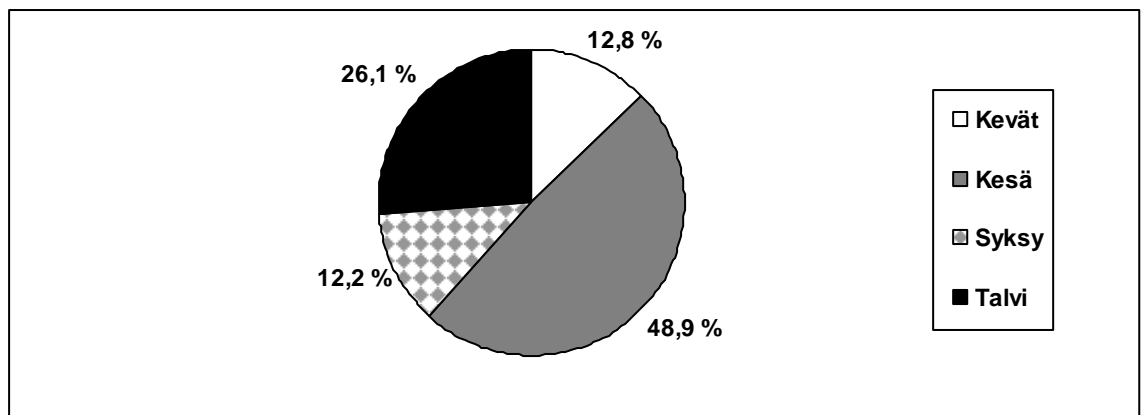

Kuvio 14. Tarvittava haasteellisuuden määrä ohjelmalveluissa vastaajien mielestä (n=193)

6.3 Vastaajille mieluisat seikkailuolosuhteet

Kyselylomakkeessa vastaajilta kysyttiin muutamalla kysymyksellä vuodenaikaa, vuorokaudenaikaa ja seikkailuelementtejä koskevia mielipiteitä niiden mieluisuudesta. Nämä kysymykset olivat lisäkysymyksiä.

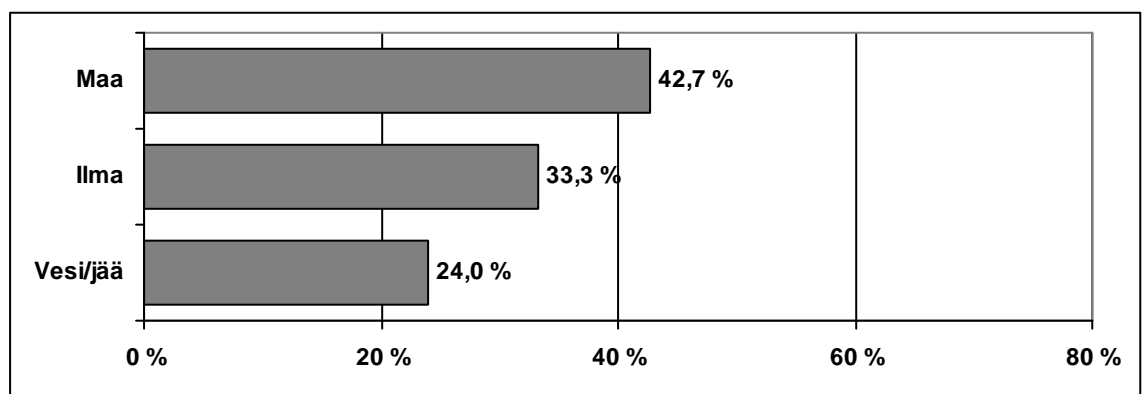
Kesä on vastanneiden henkilöiden mielestä mielenkiintoisin vuodenaika seikkailutuotteissa. Lähes puolet eli noin 49 % piti kesää mielenkiintoisimpana. Toiseksi eniten vastaajat pitivät talvesta, noin neljännes eli 26 % vastanneista seikkailisi mieluiten talvella (kuvio 15). Muut vuodenajat eivät olleet niin suosittuja vastaajien mielestä. Kuusi vastaajaa ei kertonut suosikkivuodenaikaansa tähän kysymykseen.

Kuvio 15. Vastaajille mieluisin vuodenaika seikkailutuotteissa (n=188)

Vastaajat saivat kommentoida avoimesti omin sanoin mieluisinta vuodenaikaa. Avoimissa vastauksissa vastaajat lähinnä perustelivat valintaansa ja esille tuli myös usein se, että annetuista vaihtoehdoista olisi voinut valita kaikki. Vastaajat toivat esille kommentissaan eniten talvea ja kesää. Lajeista esille tuli jääkiipeily. Kirjalliset omat kommentit (27 kpl) on kirjoitettu sellaisenaan liitteeksi (liite 4).

Eniten vastanneet henkilöt kokeilisivat seikkailupalveluja maanpinnalla (kuvio 16). Tulokset ovat melko tasaisia, sillä myös vesi/jää ja ilma saivat isot osuudet mieluisimmasta elementistä. Erot eri elementtien välillä ovat melko pieniä, joten kaikki näyttävät olevan hyviä elementtejä vastaajien mielestä. Kaksi vastaajaa ei ilmoittanut vastausta kysymykseen.

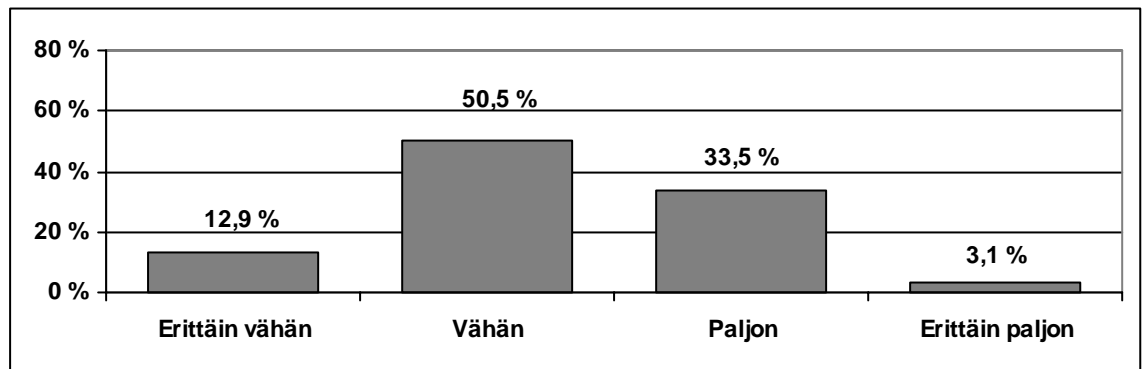

Kuvio 16. Seikkailulle mieluisin elementti vastaajien mielestä (n=192)

Tuloksista on nähtävissä, että suuri osa (39 %) niistä vastaajista, joilla on aiempaa kokemusta ohjelmopalvelutuotteista, pitää mieluisempina elementtinä ilmaa (liite 3). Kokemattomista noin neljännes (25 %) pitää mieluisena ilma-elementtiä. Maa on mieluisin yli puolelle (51 %) kokemattomista vastaajista. Tulokset ovat kokemusta omaavien ja kokemattomien välillä prosentuaalisesti toisen suuntaiset, maata ja ilmaa verrattaessa. Kokemusta omaavien ja kokemattomien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa seikkailuelementin mieluisuuden suhteen ($p=0,075$).

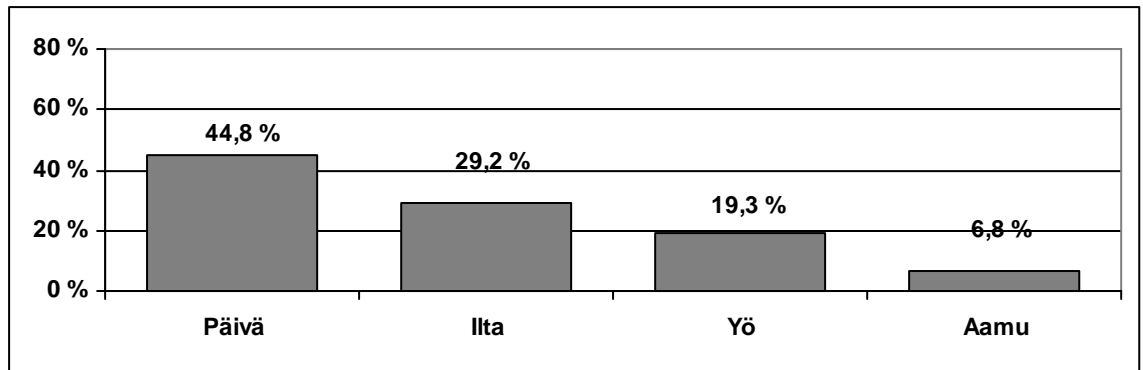
Kyselylomakkeessa vastaajat kommentoivat avoimin sanoin seikkailun elementtiä. Avoimissa vastauksissa korostui usein, että kaikki elementit kiinnostavat. Myös useita erilaisia lajiniimikkeitä tuli vastauksissa esille. Vastauksissa kerrottiin myös harrastuksesta johtuva kiinnostamattomuus. Vastaajien kirjoittamat omat kommentit (26 kpl) mieluisimmasta seikkailuelementistä löytyvät liitteistä (liite 5).

Vuorokaudenajan merkitystä tehtävän jännittävydessä piti vähäisenä tai erittäin vähäisenä noin 63 % vastanneista henkilöistä. Noin kolmannes eli 33 % oli sitä mieltä, että vuorokaudenaika merkitsee paljon tehtävän jännittävydessä (kuvio 17).

Kuvio 17. Vastaajan näkemys vuorokaudenajan vaikutuksesta tehtävän jännittävyyteen (n=194)

Ihmisen normaali lepoaika eli yö ja aamu eivät ole vastaajien mielestä kiinnostavimpia aikoja seikkailulle. Vastanneista henkilöistä noin 45 prosenttia kiinnostaa eniten päivä. Lähes kolmannes eli noin 29 % ilmoitti kiinnostuksensa iltaan (kuvio 18). Kaksi vastaajaa ei halunnut kertoa kiinnostavinta vuorokaudenaikaa seikkailutuotteelle.

Kuvio 18. Kiinnostavin vuorokaudenaika seikkailutuotteelle vastanneiden mielestä (n=192)

Avoin vastaustila joissakin kysymyksissä tuotti reilusti sanallisia kommentteja, joista ahkerimpia kommentoijia olivat idän ja pohjoisen vastaajat. Vastauksista kävi myös ilmi joidenkin vastaajien työkokemus ohjelmapalvelualalta. Kyselylomakkeessa oli kaikkien esitettyjen kysymysten jälkeen annettu vastaajalle tilaa omaan vapaaseen kommentointiin. Kommenteissa nousi esille muun muassa tutkimuksen hyödyllisyys, kysymysten ymmärtäminen, käytännön toiminta seikkailupalveluissa, vastaajien harrastukset, tarve seikkailupalveluille sekä käsitteiden määrittely. Vapaat kommentit ovat luettavissa tämän opinnäytetyön liitteissä (liite 6).

Kyselylomakkeessa oli kaiken kaikkiaan 19 kysymystä. Kaikki vastaajat eivät vastanneet kaikkiin esitettyihin kysymyksiin. 11 kysymyksessä vastaajia oli alle kokonaismäärän eli alle 194. Kahdeksaan kysymykseen saatiin vastaus kaikilta eli 194 vastaajalta. Kaikkien kysymysten frekvenssijakaumat ovat luettavissa liitteissä (liite 2).

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tutkimusongelma oli alusta lähtien hyvin kiinnostava niin tekijän kuin myöhemmin ilmenneen vastaajienkin mielestä. Lähtökohdat tutkimukselle olivat hyvät, sillä kovin tuoretta tutkittua tietoa aiheesta ei ollut saatavilla. Tutkimuksen viitekehukseen oli saatavilla monipuolisesti ja melko runsaasti materiaalia. Viitekehystä olisi ollut mahdollista laajentaa useissa kohdissa syvällisemmäksi, mutta tässä tapauksessa päädyttiin keskittymään vain olennaisimpiin seikkoihin. Mikäli viitekehyksessä olisi tuotu esille syvällisemmin teoriaa, olisi se tarkoittanut myös tutkittavien muuttujien lisäämistä kyselylomakkeeseen.

Hyvistä lähtökohdista huolimatta opinnäytetyö ja siihen sisältyvä tutkimus ei lähtenyt etenemään suunnitellulla tavalla. Etenemistä hidastuttivat merkittävästi vastaajien puuttuminen, joita etsittiin useista ohjelmapalveluyrityksistä toistuvilla yhteydenotoilla. Lopulta eri vaiheiden jälkeen, aineiston keruun käynnistyttyä kehityskeskustelujen ja pohdintojen tuloksien pohjalta, sen saaminen osoittautui hankalaksi ja ajallisesti pitkäksi. Vastaajat eivät olleet alkuperäiseen tutkimussuunnitelmaan valittuja eli maksavia ohjelmapalveluyrityksen asiakkaita, joten tulokset voivat jossain määrin olla erilaisia vastaajien taustatietojen vuoksi. Vastaajien taustoissa voi olla vetovoimaisuutta riskejä ja haasteita kohtaan. Loppujen lopuksi tulokset osoittanevat hyvin kyselyyn vastanneen otoksen näkemystä yleistettynä heidän perusjoukkoonsa.

Kyselyyn saatiin vastauksia kaiken kaikkiaan 194 kappaletta, mikä on tutkimuksessa todella hyvä määrä. Tietokoneella vastanneille henkilöille ei lähetetty tiettyä määrää kyselykaavaketta, joten heidän vastausprosenttinsa on erinomainen. Sen sijaan paperisia kyselykaavakkeita lähetettiin 60 kpl, joista palautui ainoastaan 6 kpl, joten heidän vastausprosenttinsa jäi 10 prosenttiin, mikä on erittäin huono. Kaikista vastanneista henkilöistä miehiä oli 146 ja naisia 48. Sukupuolijakauma olisi ollut tasaisempaa tulosten kannalta parempi, mutta osaksi jakaumaa voi selittää useimpien vastaajien riski-harrastus.

Tutkimuksen luotettavuus on hyvä, siitä huolimatta, että muutama vastaaja oli esittänyt vastauksissaan kommentteja kysymysten ymmärrettävyydestä. Vastauksen runsaaseen määrään nähden nämä muutamat yksittäistapaukset eivät lie ne liian merkittäviä kokonaistuloksissa. Jälkiviisaasti voitaisiin kuitenkin sanoa edellä mainituista kommentteista johtuen, että kyselylomaketta ja taustatyötä olisi ollut hyvä suunnitella ja valmistella huolellisemmin. Esimerkiksi kysyttäessä riskin ottamisen suuruutta, asiasta esiintyi useita mielipiteitä kysymyksen sanavalintojen vuoksi.

Työn ja tutkimuksen luotettavuutta puoltavat myös vastaajien ikäjakauma, joka oli suurelta osin 20 – 39-vuotiaita. Ehkä ihmisten mielestä juuri kyseisen ikäiset ovat innokkaimpia kuluttajia seikkailutuotteissa. Ammattijakauma oli pääosin työelämässä olevia, joten juuri heidän mielipiteensä on tärkeä, koska heillä on ostovoimaa parhaiten seikkailutuotteille. Tutkimuksen pätevyyttä voi heikentää jonkin verran vastaajien jakaantuminen eteläiseen Suomeen, kun lähes puolet kaikista vastaajista asuu siellä.

Tutkimusongelmaan saatiin selkeä vastaus. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä osoitti toimivuutensa tässä tapauksessa. Riskillä ja haastella on vetovoimaisuutta, kunhan muistetaan ryhmän tason mukainen suhde. Etenkin naisten kiinnostus aiheeseen yllätti.

Seikkailuolosuhteista kysyttäessä tulokset osoittivat, että kesä, päiväaika, muutamman tunnin kesto, maassa tapahtuva ja pienryhmä olivat suosituimpia olosuhteita tai elementtejä seikkailukokemukselle. Tulokset olivat yllättäviä siinä mielessä, että suuri osa vastaajista harrastaa riskilajia, joten siitä olisi voinut päätellä vastausten olevan erisuuntaisia. Vastausten olisi voinut luulla suuntautuvan enemmän vastaajien harrastuksen vuoksi ääriolosuhteisiin taikka annettujen vaihtoehtojen puitteissa niihin vaihtoehtoihin, joissa on paljon riskejä, haasteita ja suuremmat edellytykset äärirajojen lähetyville.

Kokonaisuutena katsoen tulokset palvelevat hyvin sellaisia ryhmiä, jotka harrastuksen tai muun puolesta ovat tekemisissä riskien ja haasteiden kanssa. Jatko-tutkimuksena voisi tehdä samanlaisen kyselyn erityyppisille ihmisille, esimerkiksi

juuri ohjelmapalveluyritysten asiakkaille. Kyselyyn ja sen testaukseen tulee kuitenkin varata reilusti aikaa. Näillä tuloksilla yritysten kannattaisi mahdollisesti tarkistaa tuotepalettiansa ja segmentoida tuotteet uudelleen. Tutkimustuloksissakin ilmeni, että seikkailu ja extreme sanaa käytetään nykyisin melko yleistäen, joten siihen olisi myös hyvä kiinnittää huomiota.

LÄHTEET

- Degerman, P. & Pohjola, P. 2002. Sinustako seikkailija. Seikkailun lajiopas. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Grenier, A. 2004. The Nature of Nature Tourism. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Hemmi, J. 2005. Matkailu, ympäristö, luonto. Osa 1. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. painos Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Järviluoma, J. 2006. Turistin luonto. Tutkimus luonnon merkityksestä matkailun vetovoimatekijänä neljässä Lapin matkailukeskuksessa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Kostiainen, A., Ahtola, J., Koivunen, L., Korpela, K. & Syrjämaa, T. 2004. Matkailijan ihmeellinen maailma. Matkailun historia vanhalta ajalta omaan aikaamme. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.
- Lehtonen, T. 1998. Elämän seikkailu. Näkökulmia elämyksellisen ja kokemuksellisen oppimisen kysymyksiin. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Lunnas, J. 2005. Matkailututkimus 1. Seikkailumatkailu kiipeilyetiikan näkökulmasta. Lapin yliopisto: Suomen matkailututkimuksen seura.
- Niemelä, P. & Lahikainen, A. 2000. Inhimillinen turvallisuus. Tallinna: Kirjakaas/Tallprint.
- Paajanen, M. 1994. Matkailun vetovoimatekijät tutkimuskohteina. Toimittanut Seppo Aho. Oulu: Oulun yliopiston monistus- ja kuvakeskus.

- Swarbrooke, J., Beard, C., Leckie, S. & Pomfret, G. 2003. Adventure Tourism. The new frontier. Great Britain: Biddles Ltd.
- Tarssanen, S. 2005. Elämystuottajan käsikirja. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Telemäki, M. & Bowles, S. 2001. Seikkailukasvatuksen teoria ja käytäntö. Osa 1. Oulu: Oulun yliopistopaino.
- Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WSOY.
- Vuoristo, K. 2003. Matkailun maailma. Kansainvälisen matkailun maantiede. Porvoo: WSOY.
- Väärälä, H. 1998. Seikkailumatkailu. Muoto, sisältö ja käytännöt. Rovaniemi: Lapin Yliopisto.

LIITTEET

LIITE 1 SAATELOMAKE + KYSYMYSLOMAKE

LIITE 2 FREKVENSSIT

LIITE 3 RISTIINTAULUKOT

LIITE 4 VASTAAJIEN OMAT KOMMENTIT VUODENAJASTA

LIITE 5 VASTAAJIEN OMAT KOMMENTIT SEIKKAILUELEMENTEISTÄ

LIITE 6 VASTAAJIEN VAPAAT KOMMENTIT

Kajaanin ammattikorkeakoulu
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
Matkailun koulutusohjelma
Vesa Ylitolva

KYSELYLOMAKE

Syksy 2006

Arvoisa vastaaja,

Olen neljättä vuotta opiskeleva tuleva Restonomi ja teen opintojeni päätteeksi opinnäytetyön aiheesta riskin ja haasteen merkitys sekä vetovoimaisuus ohjelmapalveluiden seikkailutuotteissa. Opinnäytteessäni toteutan tutkimuksen, jonka tuloksista toivon olevan hyötyä käytännön sektorilla tuotekehityksessä. Tutkimustulokset ovat yhteenvedon jälkeen julkista tietoa.

Kenenkään vastaajan henkilötiedot eivätkä yksittäiset vastaukset tule missään vaiheessa tutkimusta tai tutkimustuloksissa muiden tietoon ja kyselylomakkeet tuhoataan aineiston käsittelyn jälkeen. Voitte siis vastata täysin luottamuksellisesti ja näin ollen antaa arvokasta tietoa tulevaisuutta varten.

Toivon, että vastaatte kysymyksiin mahdollisimman totuudenmukaisesti muiden mielipiteitä huomioimatta. Usein ensimmäisenä mieleen tuleva vaihtoehto on hyvä. Rastittakaa selkeästi jokaisessa kysymyksessä lähinnä omaa mielipidettänne oleva vaihtoehto. **Valitkaa vain yksi vaihtoehto jokaiseen kysymykseen.** Joissakin kysymyksissä on myös vastaustilaa omille yleisille kommenteille, joihin voitte halutessanne lisätä ajatuksia sekä ideoita.

Nöyrästi etukäteen kiittäen

Vesa Ylitolva

Kysymykset

1. Sukupuoli Mies
 Nainen
2. Ikä alle 20 v.
 20 – 29 v.
 30 – 39 v.
 40 – 49 v.
 50 – 59 v.
 60 v. tai yli
3. Koulutus (valitse 1 korkein vaihtoehto) Kansa-/keski-/peruskoulu
 Lukio/ylioppilas
 Ammatillinen perustutkinto/
opistoasteen tutkinto
 Korkeakoulu-/
yliopistotutkinto
4. Ammatti (valitse 1 vaihtoehto) Johtava-asema /
esimiesasema
 Toimihenkilö/työntekijä
 Yrittäjä/liikkeenharjoittaja
 Eläkeläinen
 Opiskelija
 Muu
5. Kotikunta sijaitsee Ahvenanmaalla
 Etelä-Suomen läänissä
 Länsi-Suomen läänissä
 Itä-Suomen läänissä
 Oulun läänissä
 Lapin läänissä

6. Vuositulot (brutto)
- alle 15 000 €
 - 15 000 – 24 999 €
 - 25 000 – 34 999 €
 - 35 000 – 44 999 €
 - 45 000 – 54 999 €
 - 55 000 € ja yli
7. Harrastatteko jotain lajia, jossa koette altistuvan usein erilaisille fyysisille riskeille?
- Kyllä
 - En
8. Oletteko jossain elämänne vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita?
- Kyllä
 - En
9. Toimisitteko ohjelmapalveluissa suorituksen aikana mieluiten
- Yksin
 - Pareittain/ Pienryhmässä
10. Mikä olisi mielestänne sopivin kesto ohjelmapalvelun tuotteelle?
- 1 tunti tai vähemmän
 - 2 – 4 tuntia
 - 5 tuntia tai enemmän
 - yöpymisiä sisältävät tuotteet
11. Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne?
- Ei lainkaan tärkeä
 - Vähän tärkeä
 - Tärkeä
 - Erittäin tärkeä

12. Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmapalveluissa?

- Erittäin pienen
- Pienen
- Suuren
- Erittäin suuren

13. Olisivatko vähäiset terveydelle vaarattomat, kuten mustelmat ynnä muut, mielestänne sallittuja seikkailutuotteissa?

- Ei lainkaan sallittuja
- Vähän sallittuja
- Paljon sallittuja
- Erittäin paljon sallittuja

14. Kuinka paljon haluaisitte ohjausta haasteellisen tehtävän aikana?

- Erittäin vähän
- Vähän
- Paljon
- Erittäin paljon

15. Mikä olisi mielestänne sopiva taso haasteellisuuden määrälle ohjelmapalvelussa?

- Erittäin vähän haastetta
- Vähän haastetta
- Paljon haastetta
- Erittäin paljon haastetta

16. Mikä olisi mielenkiintoisin vuodenaika seikkailutuotteille?

- Kevät
- Kesä
- Syksy
- Talvi

omat kommentit: _____

17. Missä seuraavista elementeistä mieluiten kokeilisitte seikkailupalveluja?

- Maa
- Vesi/jää
- Ilma

omat kommentit: _____

18. Onko vuorokauden ajalla mielestänne vaikutusta tehtävän jännittävyydelle?

- Erittäin vähän
- Vähän
- Paljon
- Erittäin paljon

19. Mikä vuorokaudenaika olisi mielestänne kiinnostavin seikkailutuotteelle?

- Päivä
- Ilta
- Yö
- Aamu

KIITOS VASTAUKSISTANNE ☺

Vapaa sana: _____

LIITE 2: FREKVENSsit

Sukupuoli

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Mies	146	75,3	75,3	75,3
	Nainen	48	24,7	24,7	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Ikä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	alle 20 v	10	5,2	5,2	5,2
	20 - 29 v	116	59,8	59,8	64,9
	30 - 39 v	57	29,4	29,4	94,3
	40 - 49 v	10	5,2	5,2	99,5
	50 - 59 v	1	,5	,5	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Koulutus

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kansa-/keski-/peruskoulu	6	3,1	3,1	3,1
	Lukio/ylioppilas	43	22,2	22,2	25,3
	Ammatillinen perustutkinto/opistoasteen tutkinto	34	17,5	17,5	42,8
	Korkeakoulu-/yliopistotutkinto	111	57,2	57,2	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Ammatti

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Johtava- asema/esimiesasema	18	9,3	9,3	9,3
	Toimihenkilö/työntekijä	104	53,6	53,6	62,9
	Yrittäjä/liikkeenharjoittaja	5	2,6	2,6	65,5
	Opiskelija	61	31,4	31,4	96,9
	Muu	6	3,1	3,1	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

LIITE 2/2

Kotikunta

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Etelä-Suomen lääni	87	44,8	45,1	45,1
	Länsi-Suomen lääni	32	16,5	16,6	61,7
	Itä-Suomen lääni	28	14,4	14,5	76,2
	Oulun lääni	37	19,1	19,2	95,3
	Lapin lääni	9	4,6	4,7	100,0
	Total	193	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		194	100,0		

Vuositulot

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	alle 15000 eur	59	30,4	30,6	30,6
	15000 – 24999 eur	37	19,1	19,2	49,7
	25000 – 34999 eur	54	27,8	28,0	77,7
	35000 – 44999 eur	22	11,3	11,4	89,1
	45000 – 54999 eur	12	6,2	6,2	95,3
	55000 eur tai yli	9	4,6	4,7	100,0
	Total	193	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		194	100,0		

Riskilajin harrastaminen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	184	94,8	94,8	94,8
	Ei	10	5,2	5,2	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Kokemus ohjelmapalveluyritysten tuotteista

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kyllä	111	57,2	57,8	57,8
	Ei	81	41,8	42,2	100,0
	Total	192	99,0	100,0	
Missing	System	2	1,0		
Total		194	100,0		

Ryhmäkoko ohjelmapalvelutuotteessa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Yksin	41	21,1	21,2	21,2
	Pareittain/pienryhmässä	152	78,4	78,8	100,0
	Total	193	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		194	100,0		

Ohjelmapalvelutuotteen kesto

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1 tunti tai vähemmän	8	4,1	4,1	4,1
	2 – 4 tuntia	115	59,3	59,3	63,4
	5 tuntia tai enemmän	28	14,4	14,4	77,8
	Yöpymisiä sisältävät tuotteet	43	22,2	22,2	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Riskin merkittävyys tuotteen valinnassa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ei lainkaan tärkeä	48	24,7	24,7	24,7
	Vähän tärkeä	63	32,5	32,5	57,2
	Tärkeä	60	30,9	30,9	88,1
	Erittäin tärkeä	23	11,9	11,9	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Riskin suuruusluokka turvallisesti ohjelmapalveluissa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin pienen	26	13,4	13,6	13,6
	Pienen	55	28,4	28,8	42,4
	Suuren	82	42,3	42,9	85,3
	Erittäin suuren	28	14,4	14,7	100,0
	Total	191	98,5	100,0	
Missing	System	3	1,5		
Total		194	100,0		

Pienten fyysisten naarmujen sallittavuus ohjelmapalveluissa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ei lainkaan sallittuja	6	3,1	3,1	3,1
	Vähän sallittuja	54	27,8	28,3	31,4
	Paljon sallittuja	73	37,6	38,2	69,6
	Erittäin paljon sallittuja	58	29,9	30,4	100,0
	Total	191	98,5	100,0	
Missing	System	3	1,5		
Total		194	100,0		

Ohjauksen määrä haasteellisessa tehtävässä

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin vähän	7	3,6	3,6	3,6
	Vähän	87	44,8	45,1	48,7
	Paljon	89	45,9	46,1	94,8
	Erittäin paljon	10	5,2	5,2	100,0
	Total	193	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		194	100,0		

Haasteellisuuden taso ohjelmapalveluissa

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin vähän haastetta	2	1,0	1,0	1,0
	Vähän haastetta	33	17,0	17,1	18,1
	Paljon haastetta	135	69,6	69,9	88,1
	Erittäin paljon haastetta	23	11,9	11,9	100,0
	Total	193	99,5	100,0	
Missing	System	1	,5		
Total		194	100,0		

Mielenkiintoisin vuodenaika

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Kevät	24	12,4	12,8	12,8
	Kesä	92	47,4	48,9	61,7
	Syksy	23	11,9	12,2	73,9
	Talvi	49	25,3	26,1	100,0
	Total	188	96,9	100,0	
Missing	System	6	3,1		
Total		194	100,0		

Mieluisin elementti seikkailutuotteelle

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Maa	82	42,3	42,7	42,7
	Vesi/jää	46	23,7	24,0	66,7
	Ilma	64	33,0	33,3	100,0
	Total	192	99,0	100,0	
Missing	System	2	1,0		
Total		194	100,0		

Vuorokauden ajan vaikutus jännittävyyteen

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Erittäin vähän	25	12,9	12,9	12,9
	Vähän	98	50,5	50,5	63,4
	Paljon	65	33,5	33,5	96,9
	Erittäin paljon	6	3,1	3,1	100,0
	Total	194	100,0	100,0	

Mieluisin vuorokauden aika seikkailutuotteelle

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Päivä	86	44,3	44,8	44,8
	Ilta	56	28,9	29,2	74,0
	Yö	37	19,1	19,3	93,2
	Aamu	13	6,7	6,8	100,0
	Total	192	99,0	100,0	
Missing	System	2	1,0		
Total		194	100,0		

LIITE 3: RISTIINTAULUKOT

Tiedostetun riskin merkitys ohjelmapalvelun valinnassa * sukupuoli

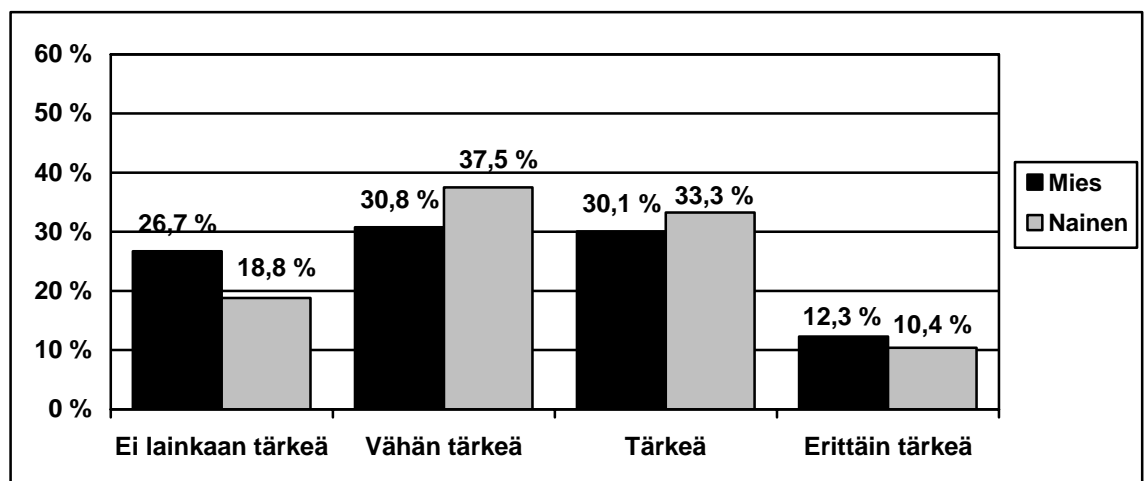
			Sukupuoli		Total
			Mies	Nainen	
Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	Ei lainkaan tärkeä	Count	39	9	48
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	81,3%	18,8%	100,0%
	Vähän tärkeä	% within Sukupuoli	26,7%	18,8%	24,7%
		Count	45	18	63
	Tärkeä	% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	71,4%	28,6%	100,0%
		% within Sukupuoli	30,8%	37,5%	32,5%
	Erittäin tärkeä	Count	44	16	60
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	73,3%	26,7%	100,0%
Total		% within Sukupuoli	30,1%	33,3%	30,9%
		Count	18	5	23
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	78,3%	21,7%	100,0%
		% within Sukupuoli	12,3%	10,4%	11,9%
		Count	146	48	194
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	75,3%	24,7%	100,0%
		% within Sukupuoli	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,652(a)	3	,648
Likelihood Ratio	1,696	3	,638
Fisher's Exact Test	1,619		
Linear-by-Linear Association	,205(c)	1	,650
N of Valid Cases	194		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,69.

Tiedostetun riskin merkitys ohjelmapalvelun valinnassa * sukupuoli

Tiedostetun riskin merkitys ohjelmapalvelun valinnassa * luokiteltu ikä

			luokiteltu ikä		Total
			alle 30 v	30 v tai enemmän	
Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	Ei lainkaan tärkeä	Count	34	14	48
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	70,8%	29,2%	100,0%
	Vähän tärkeä	% within luokiteltu ikä	27,0%	20,6%	24,7%
		Count	43	20	63
	Tärkeä	% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	68,3%	31,7%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	34,1%	29,4%	32,5%
	Erittäin tärkeä	Count	38	22	60
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	63,3%	36,7%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	30,2%	32,4%	30,9%
		Count	11	12	23
Total		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	47,8%	52,2%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	8,7%	17,6%	11,9%
		Count	126	68	194
		% within Kuinka merkittävä tekijä tiedostettu riski on ohjelmapalvelua valitessanne	64,9%	35,1%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided)		Monte Carlo Sig. (1-sided)			
				Sig.	99% Confidence Interval		Sig.	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound		Lower Bound	Upper Bound
Pearson Chi-Square	4,063(a)	3	,255	,254(b)	,243	,265			
Likelihood Ratio	3,941	3	,268	,277(b)	,266	,289			
Fisher's Exact Test	3,957			,262(b)	,251	,274			
Linear-by-Linear Association	3,258(c)	1	,071	,075(b)	,068	,082	,043(b)	,038	,048
N of Valid Cases	194								

a 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8,06.

b Based on 10000 sampled tables with starting seed 1993510611.

c The standardized statistic is 1,805.

Riskin suuruusluokka turvallisesti ohjelmalveluissa * sukupuoli

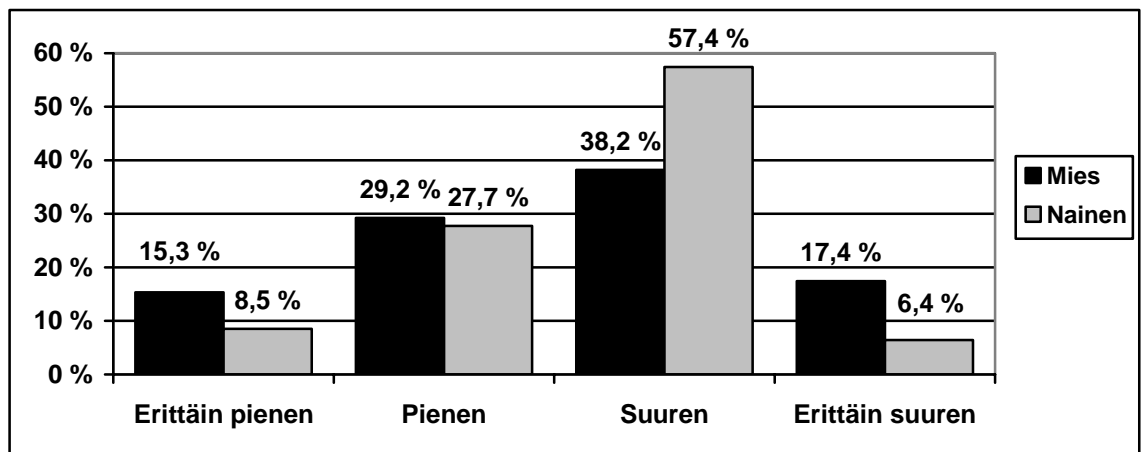
			Sukupuoli		Total
			Mies	Nainen	
Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	Erittäin pienen	Count	22	4	26
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	84,6%	15,4%	100,0%
		% within Sukupuoli	15,3%	8,5%	13,6%
	Pienen	Count	42	13	55
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	76,4%	23,6%	100,0%
		% within Sukupuoli	29,2%	27,7%	28,8%
	Suuren	Count	55	27	82
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	67,1%	32,9%	100,0%
		% within Sukupuoli	38,2%	57,4%	42,9%
	Erittäin suuren	Count	25	3	28
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	89,3%	10,7%	100,0%
		% within Sukupuoli	17,4%	6,4%	14,7%
Total	Count	144	47	191	
	% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	75,4%	24,6%	100,0%	
	% within Sukupuoli	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	7,192(a)	3	,066
Likelihood Ratio	7,682	3	,053
Fisher's Exact Test	6,928		
Linear-by-Linear Association	,072(c)	1	,788
N of Valid Cases	191		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,40.

Riskin suuruusluokka turvallisesti ohjelmapalveluissa * sukupuoli

Riskin suuruusluokka turvallisesti ohjelmalveluissa * luokiteltu ikä

			luokiteltu ikä		Total
			alle 30 v	30 v tai enemmän	
Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	Erittäin pienen	Count	16	10	26
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	61,5%	38,5%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	12,9%	14,9%	13,6%
	Pienen	Count	36	19	55
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	65,5%	34,5%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	29,0%	28,4%	28,8%
	Suuren	Count	52	30	82
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	63,4%	36,6%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	41,9%	44,8%	42,9%
	Erittäin suuren	Count	20	8	28
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	71,4%	28,6%	100,0%
		% within luokiteltu ikä	16,1%	11,9%	14,7%
	Total	Count	124	67	191
		% within Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmalveluissa	64,9%	35,1%	100,0%
	% within luokiteltu ikä	100,0%	100,0%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Monte Carlo Sig. (2-sided)		Monte Carlo Sig. (1-sided)			
				Sig.	99% Confidence Interval		Sig.	99% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound		Lower Bound	Upper Bound
Pearson Chi-Square	,740(a)	3	,864	,877(b)	,868	,885			
Likelihood Ratio	,755	3	,860	,871(b)	,862	,879			
Fisher's Exact Test	,753			,879(b)	,870	,887			
Linear-by-Linear Association	,306(c)	1	,580	,608(b)	,596	,621	,316(b)	,304	,327
N of Valid Cases	191								

a 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,12.

b Based on 10000 sampled tables with starting seed 92208573.

c The standardized statistic is -,553.

Kokemus ohjelmapalvelutuotteista * mieluisin elementti seikkailupalveluille

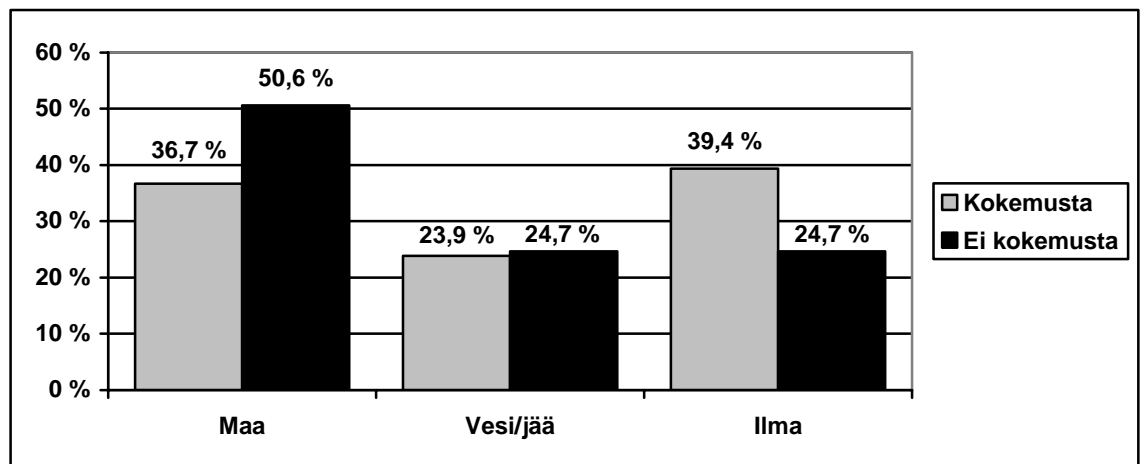
			Missä seuraavista elementeistä mieluiten kokeilisitte seikkailupalveluja			Total
			Maa	Vesi/jää	Ilma	
Oletteko jossain elämäne vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita	Kyllä	Count	40	26	43	109
		% within Oletteko jossain elämäne vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita	36,7%	23,9%	39,4%	100,0%
		% within Missä seuraavista elementeistä mieluiten kokeilisitte seikkailupalveluja	49,4%	56,5%	68,3%	57,4%
	Ei	Count	41	20	20	81
		% within Oletteko jossain elämäne vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita	50,6%	24,7%	24,7%	100,0%
		% within Missä seuraavista elementeistä mieluiten kokeilisitte seikkailupalveluja	50,6%	43,5%	31,7%	42,6%
Total		Count	81	46	63	190
		% within Oletteko jossain elämäne vaiheessa kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita	42,6%	24,2%	33,2%	100,0%
		% within Missä seuraavista elementeistä mieluiten kokeilisitte seikkailupalveluja	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	5,178(a)	2	,075
Likelihood Ratio	5,250	2	,072
Fisher's Exact Test	5,180		
Linear-by-Linear Association	5,076(c)	1	,024
N of Valid Cases	190		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,61.

Mieluisin elementti seikkailupalveluille * aiempi kokemus ohjelmopalveluista

LIITE 4: VASTAAJIEN OMAT KOMMENTIT VUODENAJASTA

- Kaikki vuodenajat käyvät! Kesäisin ja talvisin tietysti eri lajit ulkona...
- Tuohon 16. kysymykseen vois valita kaikki, joka vuodenajan seikkailuissa on oma viehätyksensä!
- Kaikki vuodenajat
- Normaalit esmes yrityksille tarjotut "seikkailut" on tylsää tyhjänpäiväistä paapomista.
- Tämähän riippuu käytännössä enemmän ihmisten loma-ajoista ja tarpeesta myydä matkailutuotteita. Kesälomalaisille pyritään tekemään kesäiset seikkailut ja talvilomalaisille talviset seikkailut houkutteleviksi. Henkilökohtaisesti vastasin kesä, koska voisin ostaa esim. kalastus- tai metsästyspalveluja ja talvi täyttyy omatoimisesta "extremestä" muutenkin.
- Kyllä jääkiipeily ois kesällä hauskaa, mutta eipä se onnistu kuin talvella....
- Kaikki vuodenajat sopivia riippuen toiminnasta tietenkin, vaikka pienet kolhut ei haittaa on sään puolesta oltava hyvät olot, jottei olo ole kurja. Esimerkiksi paukkupakkanen tai kylmä vesisade saa jäämään kotia, jos kyseessä ulkotoiminta.
- Syksy mahdollistaa säiden puolesta hyvin ulkona olon ympäri Suomen. Pohjoisessa ei ole sääsket ja muut hyttysset kiusana, ei ole liian kuuma, luonto on kaunis
- Hauskanpito tärkeintä, ja hienot maisemat luonnossa.
- Riippuu tietenkin mistä tuotteesta on kyse, jokaiseen vuodenaikaan saa varmasti mielenkiintoista ohjelmaa käyttämällä mielikuvitusta!! Talvi on tosin olosuhteiltaan ehkä haastavin. Jääkiipeily erinomaan olisi hyvä. Sitä kun ei Suomessa hirveästi voi harrastaa niin se olisi helpompi toteuttaa valmiiksi järjestettynä jossain muualla.

LIITE 4/2

- Riippuu millaisesta seikkailutuotteesta on kysymys. Ehkä kevät-talvi (mielessä sukset, lumi ja mäenlasku)
- Kesä on paras
- Kesä ja talvi mutta enemmän kesä
- Useampaan kohtaan olisi voinut laittaa useamman vastauksen.
- Ei väliä.
- Olosuhteet antavat jo itsessään haastetta.
- Kesä tai talvi. Märät välivuodenajat eivät kiinnosta.
- Kaikki käy.
- Mielestäni kaikki vuodenajat ovat mielenkiintoisia.
- Kaikki! Ei vuodenaikojaa voi paremmuusjärjestykseen laittaa, kun on kyse ulkoilusta, korkeintaan helppousjärjestykseen.
- Kaikkina vuodenaikoina homma toimii.
- Sinänsä ihan sama mihin aikaan vuodesta...
- Tai syksy-kevät. Kesällä on muutenkin hommaa.
- Tämä on siis aika suhteellista. Kesällä on mukavampaa, mutta luonnonolothan on se koko toiminnan fokus, eikä niiden siksi pitäis olla mikään selektiivinen kriteeri. Joka vuodenajalle on omat ominaiset toiminnan muotonsa.
- Kevät nyt on parasta aikaa muutenkin itsellä.
- Kesä on turvallinen vuodenaika, sillä talvella sää vaihtelee liian voimakkaasti ja aiheuttaa sen, että varusteiden pitää olla riittävän korkea tasoiset. Talvella pitää myös tietää miten pukeudutaan oikea oppisesti ja huolehtia tarkkaan nesteytyksestä, ravinnonsaannista ja kehon hyvin voinnista (mm. paleltumien estäminen).
- Silloin pystyy tekemään melkein mitä vaan ja kylmä ilma antaa oman seikkailuelementin toimintaan :)

LIITE 5: VASTAAJIEN OMAT KOMMENTIT SEIKKAILUELEMENTEISTÄ

- Kaikki kuulostaa jännittävältä
- Seinäkiipeily!
- Kokeilisin kyllä muitakin!
- Jääkiipeily vaikka yläköydessä varmaan miellyttäisi monia. Ja ainakin itellä tulee jäätä kiivetessä sen verran jännäkakkaa, että toi olis vaihtelua
- Kalastus- ja metsästyspalvelut voisivat kiinnostaa, ehkä myös koskijutut. Retkeily, laskeutumiset, köysiradat, jääkiipeilyt, off-pistelasku jne. hoituvat omatoimisesti. Eli kiinnostavia palveluja kannattaisi kysyä varmaan potentiaalisilta asiakkailta ja yksityiskohtaisemmin.
- Ilma alaa en vielä oikein itsenäisesti hallitse.
- Canyoning ja koskenlasku eniten kiinnostavia, sitten tuli mieleen laskuvarjohyppy ja purjeliito.
- On vaikea vastata vain yhteen koska olen erittäin kiinnostunut kaikista.
- Kaikki kiinnostaa näistä.
- Edelleenkin useampi vastausmahdollisuus.
- Maa ja vesi.
- En ole vielä hypännyt laskuvarjolla ;D Mutta vuorivaellus, sukeltaminen ja jääkiipeily on jo kovin tuttuja.
- Ekana tulisi mieleen ns. värikuulasodat tai muut vastaavat ”polttarilajit” :-> Itse harrastan vesilajeja (melonta+sukellus) ja kiipeilyä muutenkin (jää+kallio) ja taivaalle en uskalla, joten vain maalajit jää jäljelle :)
- Suomessa vesi on yleisesti ottaen kylmää.
- Riippuvainen täysin tuotteesta. Esim. lumi/vesi!!
- Kaikki käy.
- Kaikki riippuu kaikesta.

LIITE 5/2

- Kaikki elementit on kiehtovia lajipaljouden takia.
- Kaikissa elementeissä on hyvät puolensa.
- Kaikki on hyviä.
- Koskenlaskua, koska en ole koittanut sitä aiemmin eikä minulla ole siitä aiempaa kokemusta. Koen, että seikkailupalvelujen kautta nimenomaan oppisin asiasta eikä kyse olisi vain valmiiksi järjestetystä "turistiretkestä".
- Vuoret? Lumi?
- Benji- tai laskuvarjohyppy edellyttäisi vähän väkisinkin ohjausta alkuun. Toisaalta purjehdus tai koskenlasku olisi kivaa.
- Riippuen tuotteesta kaikki kelpaa.
- Vedessä voi meloa kajakilla ja laskea kumiveneillä + muilla härveleillä turvallisissa koskissa ja muissa vesistöissä. Vesi on haasteellinen elementti varsinkaan, kun uimataito ei ole kaksinen. Tämän takia vettä kohtaan on tietty vesipelko ja kammo, joten itsensä likoon pistäminen ja rajojen kokeilu tuo myös onnistumisen elämyksiä ja itseluottamusta. Jää on kiinnostava jääkiipeilyn takia ja retkiluistelun. Jää on vuoristoissa ja jäätiköillä haasteellinen ja myös vaarallinen elementti (railoineen).
- Jollain tavalla todella pelottavia elementtejä, mutta toisaalta niin tuttuja ja turvallisia :)

LIITE 6: VASTAAJIEN VAPAAT KOMMENTIT

- Kysymys 14. Ohjauksen määrään olisi hyvä voida vaikuttaa tehtävän aikana. Olisin voinut vastata myös että hyvin vähän, riippuu niin tehtävästä. Ainahan on jännittävämpi jos saa kokeilla selviytymistä ensin omin avuin ja sitten jos tuntuu niin saada apua jos menee liian hankalaksi tai riskialttiiksi tietämättömyyden vuoksi. Kysymys 19. Tähänkin olisi voinut valita jonkun muunkin vaihtoehdon yhtäläillä, yöseikkailuissa on tietty oma jännityksensä ja pidempikestoissa (yli vuorokausi...) olisi myös haastetta miten pysyä mahdollisimman hyvissä voimissa koko vuorokauden tai miten selviää vaikka olisi jo aika rästi poikki ja puhki ;)
- Lykkyä pyttyyn.. Älä hajoo.
- Toki porukkaa täytyy hieman karsia sen mukaan mihin kukin pystyy, mutta se että pyritään roudaan messissä kaikki kyljysetkin laimentaa koko homman yhdentekeväksi. Pitää pystyä asettaa tiettyjä vaatimustasoja myös asiakkaille, jotta homma pysyy mielekkäänä.
- Suurimpaan osaan kysymyksistä on täysin mahdotonta vastata järkevästi, koska seikkailutuotteen määritelmä on aika laaja. Eli riippuu paljon siitä mistä seikkailutuotteessa on kyse, vaikuttaa vuorokaudenaika tai ylipäänsä mikään muukaan kysytyistä asioista.
- Itsenäisesti erilaisia extreme-lajeiksi luettuja lajeja harrastavana en koe seikkailupalvelujen tuotteita kovinkaan kiinnostaviksi. Miksi maksaa ohjelmapalveluyritykselle jostain, jota teen omin avuin ja ilman maksullista ohjausta joka viikonloppu? Elämäntapaseikkailijoita ja extremeharrastajia parempi kohderyhmä seikkailutuotteille ovat varmasti kaikki ne, joille kiipeily, melonta, laskeutuminen jne. ovat vieraita. Heitähän Suomessa onneksi

- riittää, sillä täällä esimerkiksi kiipeily on hyvin marginaalinen laji verrattuna vaikkapa Keski- ja Etelä-Eurooppaan. Yritin kuitenkin vastata tähän kyselyyn potentiaalisen asiakkaan näkökulmasta. Ja vielä idea: seikkailupalvelutuotteista kannattaisi kehittää erityisesti naisryhmille räätälöity paketti, ellei sellaista ole jo tehty. Naiset ovat usein hyvin epävarmoja kyvyistään, kiitos vinoutuneen länsimaisen kulttuurimme, joten suhteellisen turvallinen seikkailukokemus voisi olla heille erityisen antoisa. Olisi hyvä, jos seikkaillessa ei tarvitsisi kilpailla miehiä vastaan tai olla miehisen tarkkailun alla (lukuun ottamatta ohjaajaa). Näinpä naiset saisivat rauhassa löytää sisäisen Indiana Jonesinsa. Tätä voisi sitten markkinoida polttariryhmille, naisvaltaisille työpaikoille jne.
- Ohjelmapalveluita ja lajeja on niin monen sortisia että hankala vastata vain yhteen kohtaan koskien melkein kaikkia kysymyksiä.
 - Oma riskin ottohalu ylittää todennäköisesti reilusti keskiverto-osallistujan halun. Harrastan kiipeilyä aktiivisesti kalliolla ja jäällä. Toimin myös työntekijänä ohjelmapalvelu yrityksessä.
 - Osaan kysymyksistä vaikea vastata. Esim. 12. Jos toiminta on turvallista niin onko riskin otto tällöin omien pelkojen voittamista/rajojen hakemista vai sääntöjen rikkomista?
 - Yöllä on jännittävintä mutta turvattominta. Harrastan kiipeilyä ja laitesukellusta.
 - Toivottavasti vastauksista saa jotain irti. Itse mieluiten järjestän omat seikkailut ja matkat (tulee halvemmaksi) mutta tietyt lajit vaativat tietenkin ohjausta ja välineitä joihin ei itsellä ole varaa. Kaiken kaikkiaan aiheesi kuulostaa mielenkiintoiselta.
 - Tämä oli hyvä galluppi. Toivottavasti saat tästä irti!!
 - Seikkailutuote. Siinäpä sana. Seikkailuyrittäjät järjestää esim. moottorikelkkasafareita ja intiaanikanoottimelontaa tyynellä järvellä. Millä nimellä kutsutaan yrityksiä jotka järjestävät oikeita

seikkailuja ja radikaaleja elämyksiä. Seikkailu ei tarkoita enää mitään extremen rinnalla, extremekin tarkoittaa jo jotain joogan tyylistä elämystä. Keksikää hei uusia termejä tälle alalle! =)

- Miten voi ottaa riskin kysymyksessä 12, jos se kerran on turvallista? Riskit pitää olla minimoitu, mutta kuten kiipeilyssä niitä on aina. Ei niitä kukaan kuitenkaan tietoisesti halua lisätä, jos ei sitten viiraa pahasti yläpäässä...
- Onko turvallista riskiä (kysymys 12)?
- Mielenkiintoinen työ. Kysymys liittyen hyväksyttäviin ruhjeisiin tms. on varmasti hyödyllinen. Toivottavasti saat paljon vastaajia ns. tavallisten palveluita käyttävien keskuudesta. Vastasin slouppi.netin kautta ja sieltä tuleva vastaajakunta on aika rajoittunut. Riskikäsitteeseen liittyen kyselyssä oli pieni epätarkkuus, jonka vastaajat toivottavasti tulkitsevat haluamallasi tavalla. Suuren riskin tilanne ei voi olla turvallinen. Käytät riskiä ymmärtääkseni synonyyminä pelolle tai jännitykselle. Suuremman riskin laskeutuminen on esimerkiksi laskeutumista todella kulu-neella ja huonolla köydellä, joka saattaa katketa, vs. uusi turvallinen köysi, joka ei katkea. Sinänsä toiminto on sama, mutta riski on suurempi edellisessä. Maallikolle, toiminnon ollessa sama ja mikäli tietoa köyden kunnosta ei ole, ovat molemmat tilanteet yhtä jännittäviä. Eli suureen riskiin liittyä aina todellisen turvallisuuden vähenemisen. Se ei liene hyväksyttävää ohjelmapalvelu-hommissa?
- Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmapalveluissa? Koen itse riskin jotenkin toisin. Mikä on turvallinen riski? Jos lajissa tms. on riski, tarkoittaa se loukkaantumisen vaaraa. Jos laji on turvallinen, ei ole loukkaantumisen vaaraa.
- Sopivin kesto ohjelmapalvelun tuotteelle riippuu itse tuotteesta ja siitä mitä hakee. Yleensä on hyvä, jos tapahtuma kestää vain

muutaman tunnin ja sen jälkeen pääsee jatkamaan taas matkaa (yleensä kun ollaan lomalla ja on ”kiire” seuraavaan kohteeseen). Toisinaan taas on hyvä, jos ottaa esim. koko viikonloppu/viikon kestävän ohjelmapaketin, jossa ei ole kiirettä ja ryhmähenki kasvaa ajan myötä.

- Kuinka suuren riskin olisitte valmis ottamaan turvallisesti ohjelmapalveluissa? Täysin järjetön kysymys. Turvallisesti tarkoittaa 0 riskiä.
- Olen itse ollut töissä parissa eri ohjelmapalveluyrityksessä. Haasteen ja riskin määritelmä on aika hankala, ja erittäin yksilökohtainen. Maksavien asiakkaiden ei mielestäni koskaan tulisi itse arvioida mikä on riskialtista ja mikä ei, tietotaito voi olla täysin puutteellista tällaisen arviointiin. En laske esim. kalliokiipeilyä riskialttiiksi fyysisiltä vaaroiltaan, sillä olen harrastanut lajia jo sen verran että osaan mielestäni ennakoida vaaratilanteet. Enkä harrasta kyseistä lajia niin että ottaisin tietoisesti suuria riskejä.
- En oikein ymmärtäny kysymyksiä 11 ja 12, turvallinen riskinotto?
- Erittäin vaikeaa vastata näin ympäröiväisiin kysymyksiin. Ymmärrän toki minkä takia kysymysten on oltava juuri tällaisia. Minun mielestäni ohjelmapalvelut, seikkailutuotteet, jne. voivat käsittää niin erilaisia asioita, että jossakin esim. riskit voivat olla kiehtovampia, jossakin ajankohtana miellyttää enemmän yö, jossakin vuodenaikana talvi, jne. Kuten sanoin kaikki riippuu kaikesta.
- Hyvä että näitäkin tutkitaan. Koen itse että suomalaisten tottumukset ja halut poikkeavat huomattavasti ulkomaisista matkailijoista, joita meillä täällä lapissa on valtaosa. Uskon, että ulkomaalaisturisteihin pitäisi panostaa ihan oma tutkimus, tämän soveltuvuus heihin lienee heikko.

LIITE 6/5

- Voi olla että menin nyt omien määritelmieni kanssa sekaisin. Mietin jonkin, olenko kokeillut ohjelmapalveluyritysten tuotteita, ja ruksasin ”kyllä” sillä perusteella, että olen ollut useamman päivän mittaisella jääkiipeilykurssilla. Yleisesti suhtautuisin ”seikkailutuotteena” markkinoituun tapahtumaan äärimmäisen varovaisesti. Sen sijaan erilaisia järjestettyjä kursseja pidän oikein hyvinä – siis tapahtumia, joissa opitaan taitoja joiden avulla osallistujat voivat myöhemmin omin päin seikkailla. Nämä vaativat enemmän omistautumista ja motivaatiota asiakkaalta eivätkä varmastikaan sovi firman virkistyspäivän ohjelmaksi – jos riskin eliminoi, ei juuri voi puhua seikkailusta.
- Tämä on ehkä vähän huonosti suunniteltu tää kyselyjuttu. Tuolta puuttuu aika paljon vaihtoehtoja ja välillä kysymykset olettaa liikaa tai sitten olen vain vääränlainen vastaaja. Hmh, ikinä en ole ohjelmapalveluja käyttänyt, tosin itse on tullut juttuja kyllä väsätyä.
- Haastetaso on tietenkin kaikilla erilainen ja sitä pitää sovittaa ryhmän mukaan mutta se saisi mielestäni olla paljohaastava tai jopa erittäin haastava. Ja jos tehtävä on haastava niin haluan kyllä ohjausta että kaikki saadaan läpi sillein että selviän hengissä tehtävästä.
- Mitä on riskin ottaminen turvallisesti?
- Miten riski voi olla turvallinen? Pituus riippuu haasteen hienoudesta.
- Mielestäni suurimmat riskit tulee kuitenkin otettua itsekseen harastaessa. Opetus tai harjoittelutilanteessa en halua ottaa riskejä, koska silloin yleensä ei vielä osata hallita tilannetta ja jälki on usein ikävää. Ohjelmapalvelut voivat olla jännittäviä, mutta niiden ei ehkä kuuluisi olla oikeasti hengenvaarallisia. Tällöin ei ehkä voida puhua varsinaisesti riskin otosta, vaan omien rajojensa ylittämistä.

- Olen päivätöissä Tre kaupungilla ja siinä samalla järjestän erilaisia koulutuspalveluita joissa on mukana seikkailullisia harjoitteita. Kaikkein tärkeintä seikkailu- ja elämyspedagogiikan soveltamisessa asiakkaille on sekä fyysinen että psyykinen turvallisuus. Meidän tehtävänä on luoda hetki, jolloin asiakas on siinä tilanteessa että hän voi joko turvallisesti riskin ottaa tai turvallisesti siitä luopua. Olen myös itse ollut asiakkaana, joten tiedän molemmat puolet. Vastuu pitää tuntea, sekä asiakkaana että järjestäjänä. Seikkailulla voi olla hyvinkin suuria vaikutuksia asiakkaiden elämään joten mitään ei pitäisi tehdä vain sen takia että se on ”siistiä”. Valitettavasti tätä nykyä ohjelmalveluita järjestää aika kirjava joukko.
- Harrastan trad-kiipeilyä ja kiipeän vain sellaisia reittejä joihin saa riittävästi varmistuksia joten siinä ei ole riskejä. Työnantajan ja vaimon kanssa on tehty sopimus että saa kiivetä kunhan kiipeää turvallisesti.
- Mielestäni ohjelmalveluiden tarjoajan on minimoitava riskit niin täydellisesti kun se on mahdollista, ellei osallistuvan ryhmän kokemus anna aiheutta muunlaiseen ratkaisuun.
- Jännä kysely. Missään ei määritellä, mitä tarkoitetaan ”paljolla” tai ”vähällä”. Kyselyyn vastaajat ovat varmasti varsin heterogeeninen joukko, joten toisen paljon on toisen vähän jne. Esimerkiksi itselleni ei tarjoa minkäänlaista haastetta laskeutua köysillä kalliolta, kun esimerkiksi vanhemmilleni ja muutamalle ystävälleni se olisi jo hyvin ”haastava” ja ”pelottava” kokemus. Toivottavasti työssäsi tulee esiin myös se seikka, että haasteellisuus riippuu ryhmästä eikä niinkään toimista, samoin on tavallaan myös riskien laita: mitä huonompi kuntoisempi ryhmä sitä riskialttiimmaksi toiminta käy esimerkiksi vaikeassa etenemisessä jossain luonnossa. Kyselyssä käytetään myös kahta termiä:

ohjelmapalvelu ja seikkailutuote. Itse näen ne eri tuotteina ja vastasin sitä mukaa myös kyselyyn.

- Kysymys 12 on mielestäni varsin ristiriitainen. Miten voi ottaa ”erittäin suuren riskin” ”turvallisesti”?!? Koko ajatus on hieman huolestuttava.
- Valitettavasti en pysty vastaamaan joihinkin kysymyksiin, kun en niitä yksinkertaisesti ymmärrä. Olisi ehkä kannattanut kysyä mielipiteitä ns. ”riskillisten” harrastusten ammattilaisilta ennen kyselyn julkaisua.
- Kysymys 12 on vähän ristiriidanomainen. Mutta tulkitsin siten, että olen innokas kokeilemaan jännittäviä juttuja silloin kun aidot riskit on minimoitu. 14: en missään tapauksessa halua että joku tekee kaiken omasta puolesta, lähinnä ohjauksen tulee taata turvallisuus.
- Hassu kysely.
- Moni kysymyksistä jää hieman avoimeksi, koska niissä ei ole määritelty tilanteita tarkemmin, kuten -pareittain, yksin, -päivä, ilta, yö... Itse toteutan asiakkaille työni puolesta toiminnallisia ja seikkailullisia menetelmiä, ja kiinnitin huomiota riskin ottamiseen, mikä on mielenkiintoinen kysymys palvelua tuottaessa. Itse vetäisin jonkin näköistä rajaa siihen, minkälainen ryhmä on kyseessä, mitä näille voi tuottaa. Asiakkaiden fyysinen ja henkinen kunto on tässä tapauksessa mielestäni etusijalla. Palvelun tarjoamisessa tärkeintä on ohjaajan ammattitaito, että osaa mitoitaa asiakkaille sopivan vaativan haasteen, jotta asiakas saisi palvelusta itselleen hänen tilannettaan tukevan kokemuksen. Riskien ottaminen ei ole mielestäni oleellinen asia, vaan ryhmän etujen palveleminen. Ei se mitä tehdään, missä tehdään vaan miten tehdään. Paskanluonti porukalla voi olla hyvä, kehittävä ja nautinnollinen kokemus, kunhan asiakkaat viritetään oikeaan

tunnelmaan tekemään asiaa. Aina tietenkin sattuu ja tapahtuu, kun toimitaan, mutta pähkinänkuoressa riskejä pitää mielestäni tietoisesti välttää, ja se on ohjaajan ammattitaidottomuutta, jos näitä pitää lähteä ottamaan.

- 10. vastaus riippuu tuotteesta, jos on hyvä paketti niin voi siinä viettää pitempäänkin (Yleensä taitaa vaan tulla hinta vastaan).
12. jos on turvallista niin ei ole riskiä?? 14. hyvät aloitusohjeet ja vapaa suoritus.
- Kysymysten sanavalintoja olisi ehkä hyvä vähän hioa. Kysymykset olivat kovin yksinkertaistettuja ja stereotyyppisiä. En usko, että näillä saadaan uutta tietoa tuottavaa tutkimusta aikaan.
- Itse käyttäisin ohjelmapalveluyritystä vasta sitten, kun oma tietotaito ei riittäisi kyseisen aktiviteetin suorittamiseen (esim. kiipeily vuorelle).